

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877. Andra Kammaren. N:o 46.

Onsdagen den 25 April.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 17 och 18 i denna månad.

§ 2.

Föredrogos, men blefvo för andra gången bordlagda:

Konstitutions-Utskottets utlåtanden N:is 2 och 3;

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 7
(i samlingen N:o 29); samt

Konstitutions-Utskottets utlåtanden N:is 4—6.

§ 3.

Föredrogos Stats-Utskottets utlåtande N:o 22, angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel.

Punkten 1.

Mom. a.

Kongl. Maj:t hade föreslagit:

att de af Kongl. Maj:t den 3 Oktober 1876 i öfverensstämmelse med Riksdagens beslut fastställda grunder för pensioneringen af flottans befäl och underbefäl med vederlikar måtte jemväl få tillämpas vid pensioneringen af den personal vid nedan nämnda verk och inrättningar, corpser och stater, för hvilken dessa grunder icke redan vore gällande, nemligen:

marinförvaltningen,

lotsstyrelsen,

Ang. pensionering af personalen vid marinförvaltningen, marin-ingenjörstaten och flottans civilstat.

Ang. pensionering af personalen vid marinförvaltningen, mariningeniörstaten och flottans civilstat.
(Forts.)

mariningeniörstaten,
Kongl. flottans civilstat,
befäl och underbefäl vid lotsverket,
amiralitetskrigsmanskassan, samt
varfvs-polisen,

en hvar på grund af den lön, han uppbure, dervid dock skulle iakttagas:

a) att pension jemte fyllnadspension enligt 1:a punkten i omförmälda grunder äfvensom pensionsavgift för löntagare, hvilken enligt gällande stat vore tillerkänd ålderstillägg efter vissa års tjenstgöring i samma grad, skulle beräknas efter den fasta lönen utan ålderstillägg;

b) att fyllnadspension för civile embets- och tjenstemän samt läkare äfvensom för väbel och vaktbetjente, hvilka efter uppnådda 65 lefnads- och minst 35 tjensteår erhöles afsked, skulle utgå med skilnaden mellan lörens hela belopp, ålderstillägg inberäknade, och pensionen;

c) att lotsdirektören skulle vara berättigad till fyllnadspension enligt 5:e punkten i ofvan omförmälda grunder vid en lefnadsålder af 60 år, alla öfriga vid 55 lefnadsår;

d) att proviantmästaren i Karlskrona skulle tillkomma lika pensionsrätt med materialförvaltaren derstädes;

e) att personalen vid varfvs-polisen skulle tillkomma pensionsrätt; kommissarie lika med maskinistunderofficer af 1:a graden, öfverkonstapel lika med förste vaktmästare och konstapel lika med vaktmästare vid flottans station i Karlskrona;

f) att vid de corpser och stater, hvilkas löner före ingången af år 1878 blifvit reglerade, det skulle bero på hvarje löntagare, som vore försedd med ovilkorlig fullmakt, att sjelf bestämma, huru vida han ville vid gammal pensionsrätt kvarstå eller å nu föreslagna pensioneringsgrunder ingå, så vida han icke på grund af särskilda föreskrifter vore förpligtad underkasta sig dessa grunder.

I anledning af denna nådiga framställning hade Utskottet i nu förevarande moment hemställt:

att de af Kongl. Maj:t den 3 Oktober 1876 i öfverensstämmelse med Riksdagens beslut fastställda grunder för pensioneringen af flottans befäl och underbefäl med vederlikar må jemväl få tillämpas vid pensioneringen af personalen och vaktbetjente vid marinförvaltningen, mariningeniörstaten och Kongl. flottans civilstat med iakttagande af de under litt. a, b och d här ofvan angifna bestämmelser i afseende å pensionsbeloppens beräknande.

Sedan nämnda hemställan blifvit uppläst, anförde

Herr Sundin: Då Kongl. Maj:ts nådiga proposition om statsverkets tillstånd och behof i Första Kammaren remitterades till Stats-Utskottet, yttrade Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet med anledning af några anmärkningar som af en talare i

nämde Kammare framställes mot det förslag rörande pensionsreglering vid flottan, som af förra Riksdagen godkändes, följande ord:

“Som Herrarne torde erinra sig, framlades förslaget härom för Konungen den 31 Januari förlidet år. Vid förslagets remitterande till Stats-Utskottet yttrades icke ett ord i frågan. Hos Utskottet anfördes ingenting i afseende på Kongl. Maj:ts rätt att utan staternas hörande göra denna framställning.

Under diskussionen härom vid frågans afgörande i Kamrarne hördes ingen yttra sig mot denna rättighet, och man har sedermera hvarken i pressen eller från andra håll försport något deremot, förrän staterna skulle sammanträda för att yttra sig i de delar af frågan, hvari yttranderätt dem tillkomme.“

Det nu föreliggande förslaget om pensionsreglering för vissa af flottans civila stater synes mig hafva ett visst syskontycke med det förslag, som då förelades. Jag skall nu söka så vidt jag förmår för Kammaren bevisa detta mitt påstående, så att ej en dylik anmärkning framdeles må kunna göras.

Till en början vill jag anföra ett par ord ur Stats-Utskottets motivering till det föreliggande förslaget. Utskottet yttrar: “Då sålunda, med undantag af varfspolisen, samtliga ifrågavarande embetsverk, corpser och stater redan förut ega pensionsrätt, afser den nu föreslagna regleringen hufvudsakligen att bereda förenkling i afseende å så väl pröfningen af förefallande pensionsfrågor som pensionernas utbetalning, samt lätta öfversigten af statsverkets utgifter för flottans pensionsväsende“. Och längre fram säger Utskottet i afseende på de civile embetsmännens pensioner, “att de komma att motsvara för marinförvaltningens personal hvad som blifvit för dermed närmast jemförliga, på sista tiden reglerade embetsverk bestämdt och för de öfriga hvad de redan nu äro berättigade att uppbära.“

Jag öfvergår derefter till hvad som i frågan yttrats i det statsrådsprotokoll, som åtföljer Kongl. Maj:ts nådiga proposition i ämnet. Det heter der: “Hvad Kongl. Flottans civilstat beträffar, skulle pensionerna med fyllnadspensionerna komma att vid 65 års ålder utgå till belopp, hufvudsakligen motsvarande de pensioner, som äro för tjänstemännen vid nyligen reglerade verk bestämda. Det kan emellertid härvid ej undvikas, att pensionerna blifva något lägre för en del löntagare, än de pensioner, af hvilka de, enligt för allmänna indragningsstaten gällande bestämmelser, nu skulle kommit i åtnjutande.“ Och uppgifves längre ned den skilnad, hvarmed tjänstemännens pensioner komme att uderstiga det belopp, hvartill de för närvarande vid afskedstagande efter fylda 65 år äro berättigade, att för olika grader uppgå till 800, 700, 300 kronor och så vidare.

Jag hemställer nu, huru vida Stats-Utskottet kan anses hafva riktigt uttryckt följden af den nu föreslagna pensionsregleringen. Åtminstone kan jag icke fatta att så är fallet. Jag vill tillägga, att, utom hvad man kan se af handlingarne, följden för flottans civile embets- och tjänstemän af denna pensionsreglering blefve dels skyldighet för dem att vid uppnådda 65 års ålder lemna sina tjänster, dels att underkasta sig betydligt förhöjda pensionsavgifter. För min

Ang. pensionering af personalen vid marinförvaltningen, marin-ingenjörstaten och flottans civilstat.
(Forts.)

Ang. pensionering af personalen vid marinförvaltningen, mariningeniörstaten och flottans civilstat.
(Forbs.)

del måste jag således betrakta detta pensionsregleringsförslag såsom en bestämd pensionsförsämring.

Jag torde vidare få erinra om, att civilstaten vid flottan vid 1874 års riksdag erhöll rättighet att åtnjuta pension å allmänna indragningsstaten, i likhet med öfrige civile embets- och tjänstemän, äfven som att mariningeniörstaten, hvilken denna reglering äfven rörer, vid samma riksdag erhöll en reglerad pensionsstat samt slutligen att personalen vid Förvaltningen af sjöärendena i likhet med personalen vid öfriga kollegiala embetsverk eger pensionsrätt på allmänna indragningsstaten.

Ej heller kan jag inse nödvändigheten af den nu föreliggande pensionsregleringen.

Ty de enda stater, hvilka af denna pensionsreglering skulle tillskyndas någon fördel, nemligen lotsverkets och amiralitetskrigsmanskassans tjänstemän, just dessa stater skulle enligt Stats-Utskottets förslag blifva uteslutna från regleringen. Det är visserligen sant att regleringen medför en fördel. Men den fördelen är endast skenbar. Den skulle bestå deruti, att dessa civile embets- och tjänstemän vid 55 års ålder komme i åtnjutande af en något högre pension från amiralitetskrigsmanskassan än den, hvartill de nu äro berättigade. Men denna pensionstillökning är så ringa mot den förhöjning i pensionsafgifterna, som är förbunden med regleringen, att jag vågar påstå, att icke en enda af dessa tjänstemän skall komma att deraf begagna sig. Man kan icke heller rimligtvis antaga, att någon bland flottans civile tjänstemän nu skall ingå på den nya pensionsstaten, då inom många grader individen uppenbarligen derigenom skulle förlora icke allenast i pensionsbeloppets storlek, utan derjemte nödgas underkasta sig ett obligatoriskt afskedstagande och förökade pensionsafgifter. Det ändamål som åsyftades med regleringen vinnes således icke. Ändamålet var nemligen att åstadkomma reda i pensionskassans angelägenheter. Men — mine Herrar — det blir en ytterligare oreda i dessa angelägenheter, emedan de få tjänstemän, som efter hand öfvergå till den nya pensionsstaten, komma att bilda en ytterligare ny pensionsklass, hvilket förhållande naturligtvis skall åstadkomma besvär och oreda vid sjelfva pensionsberäkningen.

Jag har nu betraktat frågan från synpunkten af pensionernas belopp. Men det finnes äfven en annan sida af frågan, som jag också vill beröra. Genom detta förslag åläggas amiralitetskrigsmanskassans delegare förhöjda pensionsafgifter. Jag vill med anledning häraf erinra, att det för nämnde kassa gällande reglemente uti 3 § 8 mom. tydligen bestämmer, att bland kassans inkomster ingår "pensionsafgift, fyra procent af den pension hvar och en vid afskedstagandet tillkommer." Här är således i reglementet tydligen bestämd den pensionsafgift, som delegarne skola utgöra. Vidare och i fråga om revisionen af kassans förvaltning säger samma reglemente uti 115 § 1 mom. med afseende å revisorerne att "dem åligger jemväl att pröfva kassans tillstånd, om den med sina närvarande inkomster kan fullgöra sina utgifter, om den antingen så förkofrats, att densamma utöfver den årliga behållning, som påräknas bör, kan åstadkomma tillök-

ning i pensionsfonderna och förhöjning i enkors och barns gratial, eller om dess tillgångar genom tillfälliga händelser så förminskats, att större bidrag af amiralitetsstaterna eller nedsättning af gratialen deraf blifver en följd.“ Och i andra momentet af samma paragraf stadgas följande: “I båda fallen böra revisorerne härom med direktiouen noga öfverlägga. *hwarefter förhållandet skall till amiralitetsstaternas kännedom och yttrande framställas samt sedan genom direktionen till Vårt nådiga afgörande i underdånighet anmälas, på sätt i 117 § stadgas.*“ Såsom jag nyss nämnde, är här fråga om förändrade och dertill *förhöjda* pensionsafgifter. Men amiralitetskrigsmanskassans vare sig direktion eller delegare hafva härom *icke* blifvit hörda.

Jag anhåller om afslag å den föredragna punkten, till dess detta skett och frågan blifvit bättre utredd.

Herrar *Adlersparre, Hedin, Lindmark* och Friherre *Koskull* instämde med Herr *Sundin*.

Chefen för Kongl. Sjöförvarsdepartementet, Herr Statsrådet Friherre von Otter: Jag ber att få fästa den föregående talarens uppmärksamhet derpå att den föreliggande frågan, hvad flottans civilstat beträffar, icke har något inflytande på de totala pensionsbelopp, som vid 65 års ålder böra tillkomma civilstatens löntagare. Dessa totala pensionsbelopp äro bestämda genom 1874 års Riksdags beslut och Kongl. Maj:ts med anledning deraf utfärdade föreskrifter.

Den nu föreliggande frågan afser huruledes det totala pensionsbeloppet skall fördelas i afseende å pension och fyllnadspension.

Vid 1874 års riksdag, när ny lönestat fastställdes för flottans civilstat, bestämdes, att hvarje tjänsteman å den nya staten skulle vara pliktig underkasta sig de bestämmelser som, i fråga vare sig om aflönings fördelning i lön och tjänstgöringspenningar eller på annat sätt, eller ock om de vilkor för dess åtnjutande, som framdeles kunde komma att af Kongl. Maj:t bestämmas. Vidare bestämdes i afseende å dessa tjänstemäns pensionering, “att enahanda rätt i afseende å pension från indragningsstaten skulle tillkomma dem, som i allmänhet enligt gällande författningar tillkomme civile embets- och tjänstemän.“ På sätt så väl af statsrådsprotokollet som af Stats-Utskottets föreliggande betänkande inhemtas, uttalades äfven, vid 1876 års riksdag, att skälet hvarföre frågan om civilstatens pensionering då icke kunde förekomma till behandling vore det, att aflönings fördelning i lön och tjänstgöringspenningar ännu icke kunnat verkställas, emedan man saknade ledning för en sådan fördelning, samt att denna fördelning borde göras med hänsyn till pensioneringen. Sedan en sådan ledning erhållits genom Riksdagens fastställande af lönestat för Statskontoret, föreskref Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 24 November förlidet år de grunder, efter hvilka de år 1874 beviljade löneförmånerna skulle fördelas i lön och tjänstgöringspenningar, men det tillades, att denna fördelning icke skulle verka rubbade med afseende å beloppet af den pension, hvartill nuvarande löntagare äro för innehafvande tjänster enligt gällande föreskrifter berättigade.

Ang. pensionering af personalen vid marinförvaltningen, marin-ingenjörstaten och flottans civilstat.
(Forts.)

Ang. pensionering af personalen vid marinförvaltningen, marin-ingenjörstaten och flottans civilstat.
(Forts.)

Den föregående talaren har åberopat hvad jag till statsrådsprotokollet yttrat. Jag tror dock, att han fästat för mycket afseende vid de der anförda siffrorna, ty dessa siffror hafva, enligt mitt förmenande, icke annan betydelse än såsom en jmförelse mellan totala pensionsbeloppen enligt de för pensioneringen å allmänna indragningsstaten år 1874 gällande föreskrifter och de som komma att utgå, sedan aflöningen fördelats i lön och tjenstgöringspenningar. Det finnes dessutom icke någon af ifrågavarande löntagare, som, då han åtnjuter två ålderstillägg, kommer att erhålla mindre pension än den, hvartill han varit berättigad om fördelningen icke skett, med undantag af kammarskrifvarne, som skulle erhålla 300 kronor mindre. Endast i det fall, att en tjensteman vid afskedet skulle åtnjuta intet eller endast ett ålderstillägg, skulle någon minskning i pensionen komma att ega rum. Men ett sådant förhållande kan icke, så vidt jag förstår, gerna inträffa; eller åtminstone kommer det att inträffa endast i ytterst sällsporda fall. Ty det torde icke ofta förekomma, att en tjensteman befordras till en så underordnad tjenst efter fyllda 55 år. Derjemte vill jag mot den ärade talaren invända, att, så vidt jag har mig bekant, det icke finnes någon föreskrift derom, att en tjensteman å flottans civilstat skall afgå vid 65 års ålder. Detta är icke heller nu förslaget. Vidare är att märka, att ålderstillägg till tjenstemän vid flottans civilstat icke, såsom vid de på senare tider reglerade verk, skall utgå endast efter föregången pröfning, utan hvarje tjensteman är ovilkorligen berättigad att få sina ålderstillägg, sedan han tjenat fem och tio år i graden. Således, om mot förmodan det skulle finnas någon tjensteman vid flottans civilstat, som fyllt 65 år utan att då vara berättigad till den pension som han nu är tillförsäkrad vid samma ålder och hvilken i allmänhet är lika med, men i vissa fall högre än tjenstemännens vid nyligen reglerade centrala embetsverk, så torde han väl vänta ett eller två år, ja till och med tio år, om så skulle erfordras, för att erhålla denna pension.

Hvad pensionsafgifterna beträffar, så är det väl sant, att dessa skulle blifva något högre än nu. Men pensioneringen af statens embets- och tjenstemän måste väl äfven betraktas såsom en statens angelägenhet, och icke uteslutande såsom en enskild. I fråga om de pensioner, som utgå från amiralitetskrigsmanskassan, beror det visserligen, enligt kassans reglemente, på delegarne i kassan att föreslå förhöjning i pensionsbeloppet och pensionsafgifterna; men kassans tillgångar räcka icke till pensionsförhöjning, och de förslag, som blifvit väckta i fråga om afgifternas höjande, hafva icke blifvit af staterna godkända.

Vid sådant förhållande har det ju varit nödvändigt för staten att här träda emellan för att få pensionsväsendet ordnad. År 1858 — jag tror det var det året — förelades staterna ett förslag till nytt reglemente, der det föreslogs att pensionsafgiften skulle höjas till 6 procent af pensionerna. Men härpå vägrade staterna att ingå. Vid näst derpå följande riksdag framlade Kongl. Maj:t till Riksdagen det förslag, att, oafsedt kassans egen ställning, Riksdagen dels ville medgifva att löntagare vid afskedet måtte tillerkännas fyllnadspension mot-

svarande skilnaden mellan viss procent af lönen och pension ur kassan och dels anvisa medel att sätta amiralitetskrigsmanskassan i stånd att uppfylla sina egna förbindelser. Härpå gick Riksdagen in. I sammanhang härmed och genom Kongl. cirkuläret den 20 November 1860 angående förbättrad pensionering af flottans embets- och tjänstemän bestämdes, att med afseende å amiralitetskrigsmanskassans förhållande till delegarne och pensionstagarne skulle förblifva vid hvad som var före år 1858, det vill säga att så väl pensioner från som afgifter till kassan skulle grundas på lönerna före detta år. Men härvid bör väl ej för all framtid förblifva. Om nu 1860 års cirkulär, som är af Riksdagen godkändt och af Kongl. Maj:t utan staternas hörande sedermera utfärdadt, skulle upphävas, blefve följden den, att kassans reglemente trädde i full kraft; och om så skedde, skulle, med afseende å nuvarande löner, pensionsafgifterna i det allra närmaste komma att uppgå till lika belopp som nu äro föreslagna. Skilnaden skulle icke för någon löntagare belöpa till 10 kronor.

Jag kan således icke för min del finna, att i förslaget föreligger någonting som kan medföra en försämring i pensionerna. Tvärtom medföra de föreslagna grunderna en bestämd förbättring i de pensioner som utgå vid 55 års ålder. Dessutom finnes icke någonting i förslaget, som förpligtar de nuvarande löntagarne att ingå på dessa pensionsgrunder.

Herr Lindmark: Så vidt jag rätt uppfattade Herr Statsrådets och Chefens för Sjöförsvarsdepartementet yttrande, sade han, att genom den föreslagna pensioneringen någon pensionsförsämring icke skulle ega rum för de nu varande embets- och tjänstemännen, men, om jag icke hörde orätt, medgaf dock Herr Statsrådet att kammarskrifvarne skulle komma att vidkännas en försämring af 300 kronor. Men jag vågar hemställa om det icke är tänkbart, att äfven andra tjänstemän vid civilstaten, om förslaget antoges, kunde komma att drabbas af en pensionsförsämring. Det finnes nu 4 grader tjänster vid civilstaten. Afven der förekommer således befordran. Man kan till exempel tänka sig, att en tjänsteman vid flottans civilstat *efter* 60 års ålder befordras till sekreterare. Han kan i sist nämnda egenskap icke få ålders-tillägg, om han är skyldig att taga afsked vid fylda 65 år. Han får sålunda mindre pension enligt de nu föreslagna pensioneringsgrunderna, än som skulle hafva kommit honom till godo enligt nu gällande bestämmelser. Jag åtminstone kan icke på annat sätt uppfatta saken.

Hvad beträffar de nu varande tjänstemännens rätt att bibehållas vid de år 1874 fastställda pensionerna, så är det med glädje jag hört denna rättighet af Herr Statsrådet vitsordas och bekräftas. Men då man läser litt. d i Utskottets betänkande blir man verkligen något tveksam om den saken. Nämnde littera lyder sålunda:

“att Riksdagen må medgifva, att vid de corpser och stater, hvilkas löner före ingången af år 1878 blifvit reglerade, det skall bero på hvarje löntagare, som är försedd med ovilkorlig fullmakt, att sjelf bestämma, huru vida han vill vid gammal pensionsrätt kvarstå eller å

Ang. pensionering af personalen vid marinföreltningen, marin-ingeniörstaten och flottans civilstat.
(Forts.)

Ang. pensionering af personalen vid marinförvaltningen, mariningeniörstaten och flottans civilstat.
(Forts.)

nu föreslagna pensioneringsgrunder ingå, så vida han icke på grund af särskilda föreskrifter är förpligtad underkasta sig dessa grunder.“

Jag vet nu icke hvilka dessa förpligtelser kunna vara. Men i de för flottan bestämda och nu gällande grunder för pensioneringen heter det i § 12, att “dessa grunder skola från och med 1877 tillämpas vid pensionering dels af alla dem vid Kongl. flottans officers- och underofficerscorpser samt vid Kongl. flottans lärare-, läkare-, maskinist- och handtverksstater, hvilka före afskedstagandet förklarar sig villiga ingå på den med år 1877 gällande nya lönestat eller jemlikt Kongl. brefvet den 26 Maj 1876 å densamma öfverflyttats till följd af mottagen befordran till lön i högre grad eller medgifven uppflyttning till högre löneklass“. Om dessa grunder skola tjena till norm vid bestämmandet af pensionerna för nu ifrågavarande tjänstemän, så följer deraf att de som befordras från en lägre till högre grad måste underkasta sig dem och sålunda äfven komma i en sämre ställning beträffande pensionsbeloppen än för närvarande. Detta var min uppfattning af litt. d. Men genom den förklaring Herr Statsrådet afgifvit hafva dessa mina betänkligheter förfallit. Då jag emellertid tager i betraktande de af Stats-Utskottet angifna skälen för denna pensionsreglering, så förefalla de mig synnerligen matta i jämförelse med de olägenheter, som till följd af densamma kunna drabba tjänstemännen. Ty, såsom Stats-Utskottet säger, hafva skälen varit “hufvudsakligen att bereda förenkling i afseende å så väl pröfningen af förefallande pensionsfrågor som pensionernas utbetalning, samt lätta öfversigten af statsverkets utgifter för flottans pensionsväsende“. Regleringen skulle således vara vidtagen egentligen för att underlätta en bokföringsåtgärd; något annat syftemål med densamma finnes åtminstone ej angifvet. Men för att vinna detta ändamål synes det vara väl strängt, att en del af tjänstemännen skulle få vidkännas högre pensionsafgifter, än de hittills fått erlægga. på samma gång deras pensioner kunna blifva sämre för en del bland dem än nu är fallet. Och att denna förhöjning icke kommer att blifva så obetydlig, derpå torde några exempel böra anföras.

Öfverdirektören vid mariningeniörstaten till exempel, som enligt 1874 års riksdagsbeslut är berättigad till en pension af 5,000 kronor, har enligt det nu föreslagna pensioneringssättet fått en förhöjning till 5,250 kronors årlig pension, men detta under vilkor att den årliga pensionsafgift, han skall inbetala, och som förut belöpte sig till 90 kronor, numera skulle utgå med en förhöjning af 120 kronor, eller med 210 kronor om året. På samma sätt har direktören vid samma stat, enligt de upplysningar jag förskaffat mig, fått en förhöjning i pensionen med 100 kronor, mot erläggande af 53 kronor högre pensionsafgift årligen, medan ingenjörerna, hvilka icke erhålla någon pensionsförhöjning, endast få vidkännas förhöjda pensionsafgifter. Dessa afbränningar, som således årligen drabba dessa tjänstemän för jämförelsevis obetydliga förbättringar i pensionerna, måste för dem vara ganska känbara.

Då jag icke på grund af de skäl Utskottet anført kan inse att den föreslagna pensionsregleringen nu är så nödvändig, och då jag tillika fruktar att genom förslaget antagande en försämring i stället för en

förbättring i pensionerna lätteligen kan uppstå för pensionstagarne, ber jag att få instämma i de åsigt Herr Sundin här uttalat och yrkar således afslag å punkten.

Herr Sundin: Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet upplyste nyss såsom svar på mina anmärkningar, att de civile tjänstemännen vid flottan icke skulle vara underkastade den obligatoriska skyldigheten att taga afsked vid uppnådd pensionsålder. Ehuru jag icke kunnat sluta till detta på grund af de handlingar som föreligga, vill jag visst icke bestrida att så kan vara händelsen. Men jag hemställer då, hvad Utskottets ord i litt. a kunna betyda. Utskottet säger der: "att de af Kongl. Maj:t den 3 Oktober 1876 i öfverensstämmelse med Riksdagens beslut fastställda grunder för pensioneringen af flottans befäl och underbefäl med vederlikar må jemväl få tillämpas vid pensioneringen af personalen och vaktbetjente vid marinförvaltningen, mariningeniörstaten och Kongl. flottans civilstat."

Då dessa af Kongl. Maj:t och Riksdagen fastställda grunder för pensioneringen af flottans befäl och underbefäl innehålla såsom en oeftergiftig skyldighet för dem att taga afsked vid uppnådd pensionsålder, och då denna skyldighet, åtminstone för så vidt jag kunnat läsa denna littera af betänkandet rätt, jemväl skall åligga Kongl. flottans civilstat, så får jag bekänna att jag icke kunnat förstå Herr Statsrådets och Chefens för Sjöförsvarsdepartementet nu afgifna förklaring i detta hänseende.

Herr Statsrådet har vidare yttrat, att endast en enda grad af de civile tjänstemännen vid flottan, nemligen kammarskrifvarne, skulle erhålla mindre pensionsbelopp genom det nya pensioneringsförslaget, än dem, hvartill de nu äro berättigade enligt grunderna för allmänna indragningsstaten. Jag vågar i det hänseendet hänvisa till den tabell litt. a, som åtföljer Kongl. Maj:ts nädiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof. Af denna tabell synes, att revisorer, regementsskrifvare, regementsskrifvare och bokhållare, samt bokhållare, hvilka enligt nu gällande grunder för allmänna indragningsstaten äro berättigade till 3,000 kronor i årlig pension, enligt nu framlagda regleringsförslag omöjligen kunna komma till högre pensionsbelopp än 2,800 kronor.

Herr Statsrådet har vidare sagt, att man genom upphäfvande af 1860 års cirkulär beträffande fyllnadspensionerna skulle återkomma till hvad som gäller i afseende å pensioner från amiralitetskrigsmuskassan. Men det är just till detta jag för min del vill att man skall återvända. Det föreskrives nemligen i nämnda pensionsreglemente, att vid bestämmandet af de afgifter, som för åtnjutande af pension från denna kassa årligen skola utgöras, ega pensionstagarnes delegerade, eller de så kallade amiralitetsstaterna, ovilkorlig rättighet att yttra sig. Men denna rättighet har ännu icke förunnats dem. Jag nödgas därför yrka, att detta ofördröjligen sker.

Slutligen har Herr Statsrådet sagt att, om också nyss nämnda cirkulär upphäfdes och den gamla pensionsregleringen åter infördes, pensionsavgifterna i alla fall skulle i det närmaste uppgå till samma

*Angående
pensionering
af personalen
vid marin-
förvaltningen,
mariningeniör-
staten och
flottans civil-
stat.
(Forts.)*

Angående
pensionering
af personalen
vid marin-
förvaltningen,
mariningenör-
staten och
flottans civil-
stat.
(Forts.)

belopp som man nu föreslagit. "I det närmaste" är likväl icke alldeles detsamma som "precist". För öfrigt håller jag för min del vida mera på sjelfva rättigheten än på penningarne, det må nu gälla tio eller tusen kronor.

Jag har icke heller kunnat finna, att hvad jag i öfrigt anfört i minsta mån blifvit af Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet vederlagdt.

Herr Statsrådet Friherre von Otter: Den föregående talaren har, att börja med, yttrat, att då det här framlagda pensioneringsförslaget innefattar att de af Kongl. Maj:t den 3 Oktober 1876 fastställda grunder för pensioneringen af flottans befäl och underbefäl skulle tillämpas jemväl på Kongl. flottans civilstat, så skulle deraf följa skyldigheten för desse civile tjänstemän att vid fyllda 65 år ur tjensten afgå.

Jag har dessa grunder här i min hand. Men jag kan icke bland dem finna någon föreskrift om att hvarken befäl och underbefäl eller civile tjänstemän vid flottan äro skyldige att vid uppnådda 65 år afgå från tjensten. Denna föreskrift finnes, hvad de förra beträffar, intagen i reglementet för flottan. Men der finnes icke något sådant stadgande för flottans civilstat.

Beträffande den anmärkningen, som framstälts, att åtskilliga af de civile tjänstemännen genom den nya staten skulle få mindre pensioner än på allmänna indragningsstaten med tillämpning af de äldre föreskrifterna, så är detta riktigt i afseende å revisorerne. Dessa tjänstemän skulle nemligen, enligt den nya staten, erhålla 200 kronor mindre pension än förut. Men då Kongl. Maj:t, vid fastställandet af den nya lönestaten för de civile tjänstemännen vid flottan, fäst just det vilkoret, att tjänstemännen skulle vara skyldiga att underkasta sig den fördelning af aflöningen i lön och tjänstgöringspenningar, som af Kongl. Maj:t kunde bestämmas, skulle det väl hafva förefallit bra besynnerligt, om departementschefen, sedan ledning för en sådan fördelning erhållits, skulle underlåtit att till Kongl. Maj:ts pröfning framlägga förslag så väl dertill, som att de nya pensioneringsgrunderna skulle gälla äfven dessa tjänstemän, derför att i ett eller par enstaka fall någon liten pensionsförsämring till följd deraf kunde förekomma. För min del anser jag det icke skulle hafva varit riktigt. Jag hemställer dessutom, huru vida det hade varit öfverensstämmande med god ordning, att, då ett sådant vilkor blifvit fästadt vid löneregleringens fastställande, en enda af flottans stater skulle uteslutits från de allmänt gällande grunderna för pensioneringen, och flottans civile tjänstemän sålunda allt framgent kommit att intaga en annan ställning i afseende å pensioneringen, än t. ex. motsvarande tjänstemän uti Förvaltningen af sjöärendena.

Herr Carl Ifvarsson: Det är ganska egendomliga förhållanden, som inträffat på senare tiden beträffande frågor om reglering af pensioner för embets- och tjänstemän. Förr var det alltid så, att regeringens anspråk för tjänstemännen voro så stora, att man måste sätta

sig emot dem; men nu ser det ut som tjänstemännen voro missbelättna öfver, att icke regeringen framlagt förslag till, efter deras åsigt, tillräckligt höga pensionsstater. Jag vet icke huru det kommer sig eller hvad det är som gör, att man nu på senare tider fått höra protester från tjänstemännens sida mot de förhöjda pensioner, som blifvit för dem föreslagna. Det senare förhållandet synes mig hafva inträffat i den fråga, som nu är före. Men då under sådana omständigheter man har så mycket större skäl att antaga, att regeringen sett till godo statens intressen, så finner jag icke något skäl att man bör motsätta sig den föreslagna förbättringen, såsom ledande till statens nackdel. Jag kan dock icke neka att staten gör en ganska stor uppoffring genom att åt denna del af statens tjänstemän gifva större pensioner. Från den synpunkten sedt vore det således utan tvifvel bättre, att frågan för närvarande förfölle och den gamla pensionsstaten fortfarande blefve gällande, men om man ser på statens bästa i dess helhet, så blir ovilkorligen förhållandet ett annat. Man har ju så ofta hört klagan öfver att gamla tjänstemän sitta qvar vid sina tjänster, äfven sedan de blifvit odugliga att sköta dem, och man har yrkat på, att de skulle vid en viss ålder afgå, för att yngre krafter må komma fram i deras ställe. Af denna orsak har man ansett nödvändigt att lemna dem pensioner vid en viss ålder. Jag tror att dessa skäl hafva varit talande äfven i detta fall. Af detta skäl, och då jag dessutom icke kunnat af hvad som blifvit af Herr Statsrådet och Chefen för Sjöförsvarsdepartementet anfördt så väl i statsrådsprotokollet som i hans yttrande i Kammaren, finna annat, än att Utskottet haft rätt i sin uppfattning i detta afseende, samt då förslaget i allt fall leder till något bättre reda än hittills, så har jag icke funnit skäl att instämna med dem, som yrkat afslag och ännu mindre skäl att instämna med dem, som yrkat, att förändringar måtte göras i Utskottets förslag. För mig ställer sig frågan så, att hvad som är en förbättring, från statens sida sedt, äfven skulle blifva en förbättring från tjänstemännens sida sedt. Det förefaller mig derföre underligt, om Kammaren icke skulle bifalla hvad Utskottet föreslagit.

Äfven en annan sida af saken måste man taga i betraktande. Gälde frågan endast dem, som uppträdt emot Utskottets förslag, så kunde man med skäl tänka att, när de icke äro belättna dermed, så kunna de få hafva det, som det är. Men då frågan gäller en stor mängd andra personer, som icke äro här närvarande, så anser jag att man bör tänka äfven på deras bästa på samma gång, som på statens. Jag har emellertid icke hört något skäl anföras derför, att regeringens förslag icke skulle hafva förbättrat de ifrågavarande tjänstemännens pensioner, och icke heller något skäl, som kunnat rubba min öfvertygelse om att förslaget är godt, eller föranleda mig till den åsigt, att afslag bör ega rum. Jag hemställer derföre om bifall till Utskottets förslag.

Herr Sundin: Jag vill endast upptaga en enda punkt af den siste talarens yttrande. Han har nemligen sagt, att om det gälde

Angående pensionering af personalen vid marin-förvaltningen, mariningenjörstaten och flottans civilstat.
(Forts.)

Ängående pensionering af personalen vid marinförvaltningen mariningeniörstaten och flottans civilstat.
(Forts.)

endast dem, som här äro närvarande, så skulle han icke bry sig om densamma, men nu gälde det andra, och därför önskade han att Utskottets förslag måtte bifallas.

Jag har talat endast för dem, som icke äro här närvarande. Ty ingen här närvarande och icke heller jag har hvarken någon fördel eller någon olägenhet af denna förändring.

Herr Carl Ifvarsson: Ja, det har jag förstått, att det icke gälde de här närvarande, och just därför yrkade jag också bifall till Utskottets förslag.

Herr Jöns Rundbäck: Frågan om pensioneringen af flottans stater diskuterades så grundligt och vidlyftigt vid sistlidna års riksdag, att man knappast skulle hafva kunnat tro, att densamma nu återigen skulle komma under öfverläggning. Jag arbetade då, så mycket jag i min ringa mån förmådde, för Kongl. Maj:ts förslag, hvilket äfven vann Riksdagens bifall. Vi veta nu, att detta förslag väckt mycken missbelåtenhet inom flottan. Äfven här i Kammaren mötte förslaget motstånd från många, men icke därför att det var för knappt, utan därför att det var för liberalt.

Hvad afgifterna för pensioneringen beträffar, så äro de icke föreslagna att blifva större än förut, eller 4 procent, pensioneringsavgifterna vid armén äro deremot vida större; ty hvarje delegare der erlägger sex procent. Flottans nu ifrågavarande tjänstemän kunna således icke genom den nu föreslagna regleringen anses blifva mera betungade än förut. Man måste dessutom ihågkomma att, vid löne- eller pensionsregleringar i allmänhet, vare sig det gäller flottan eller armén eller någon annan tjänstemannacorps, man alltid måste jemka. Den ene måste således få mer, den andre mindre. Af en tabell, som jag beklagligtvis nu icke har till hands, framgår t. ex., att åtskillige af arméns officerare skulle få ända till 200 procent's förhöjning i sina pensioner enligt det af Kongl. Maj:t i år framlagda pensioneringsförslaget. Äfven vid flottan finnas många officerare som hafva fått förhöjning i sina pensioner, några till och med 20—30 procent. Andra deremot, såsom t. ex. andre kaptener, hafva fått 5 procent mindre. Detta beror på den löneroglering, som förlidet år blef uppgjord. Men vill man bestämma pensionerna på grund af lönerna, är det också nödvändigt att ändra de gamla bestämmelserna för pensioneringen. I annat fall kan en rättvis fördelning af pensionerna ej åvägabringas. Så sker ock vid lönerogleringar i allmänhet; och detta ligger äfven i sakens natur, emedan de eljest icke vore några regleringar. De nu ifrågavarande tjänstemännen skulle i alla fall i regeln genom den nu ifrågasatta regleringen få större pensioner än förut.

Beträffande frågan huru vida staterna bort höras i saken eller icke, så måste jag tillstå att jag för min del anser att så hade bort ske. Men detta är en fråga, hvarmed Riksdagen icke har att befatta sig. Utskottets nu föreliggande förslag är ju bygd på samma grunder, som Riksdagen förlidet år godkände i fråga om flottans officerare. Det skulle därför vara högst egendomligt, om vi i år skulle antaga

andra grunder för pensioneringen af flottans civile tjänstemän än dem vi i fjor funno rigtiga för flottans officerare. Aflöningsförhållandena vid flottan hafva emellertid varit så intrasslade, att det endast för fackmän kunnat vara möjligt att finna någon reda uti dem.

För min del får jag således yrka bifall till Utskottets förslag. Men jag skall icke heller hafva något emot, om Kammaren afslår det-samma. Det qvittar naturligtvis Riksdagen lika, om pensioneringen förblir vid det gamla. Men då en reglering har skett i det ena fallet, så synes en sådan väl också böra ske i det andra, åtminstone i de delar der en sådan är möjlig.

Angående pensionering af personalen vid marinförvaltningen, mariningeniörstaten och flottans civilstat.
(Forts.)

Herr Sundin: Jag skall blott yttra några ord för att bemöta den siste talaren. Hans yttrande lika väl som den näst föregående talarens bevisa fullkomligt, huru litet dessa begge Herrar satt sig in uti frågan. Den ene yttrade, att förslaget innebure en pensionsförbättring. Jag har dock visat att förslaget är en pensionsförsämring. Den andre påstod, att det blott vore fråga om fyra procents pensionsafgift. Men det är dock de facto fråga om sex procent. Ty förslaget innehåller, att i pensionsafgift skall betalas icke allenast fyra procent på den pension, som erhålles ur amiralitetskrigsmanskassan, utan äfven fyra procent på den fyllnadspension, som statsverket skall lemna och öfver hvilken krigsmanskassan icke kan förfoga, i följd hvaraf pensionens utbekommande beror på ett årligen återkommande votum af denna Kammare. Det är således här fråga om att betala fyra procents pensionsafgift på en pension, som man icke enligt lag är försäkrad om att utfå.

Jag har endast velat nämna detta.

Herr Ola Andersson: Den som åhört diskussionen i dag och den diskussion, som här pågick de sista dagarne i förliden vecka, måste ovilkorligen få det intrycket, att rollerna blifvit ombytta. *Äfven i dag har, likasom då, varit fråga om enskildes rätt.* För min del står jag i denna fråga på samma ståndpunkt, som jag intog uti den fråga, som nyss nämnda dagar afhandlades. Jag vill icke att någons rätt blir för nära träd; och om så skulle blifva förhållandet genom antagandet af detta förslag, så skall jag anhålla att ärendet måtte återremitteras, på det att rättelse derutinnan måtte ske.

Herr Carl Ifvarsson: Jag kan icke förstå, huru ifrågavarande personer skulle kunna förlora något, eller deras rätt blifva för nära träd, om föreliggande förslag antoges. Ty det beror ju på dem sjelfva, om de vilja gå in på den nya pensionsstaten. Om de det göra, kan således deras rätt icke blifva träd för nära.

Öfverläggningen var slutad. I öfverensstämmelse med de yrkanden, som under densamma blifvit framställda, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall, dels på afslag och dels på återremiss samt förklarade sig anse röstöfvervigt förefinnas för den först nämnda mening. Votering blef emellertid begärd och företogs, sedan till kon-

Angående pensionering af personalen vid marin-förvaltningen, mariningeniör-staten och flottans civilstat.
(Forts.)

traproposition antagits yrkandet på afslag, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd, så lydande omröstningsproposition:

“Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 1:a punkten mom. a af utlåtandet N:o 22, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit Utskottets hemställan.“

Voteringen utföll med 116 ja mot 44 nej; i följd hvaraf Utskottets hemställan bifallits.

Mom. b och c.

Blefvo äfven bifallna.

I mom. d hade Utskottet tillstyrkt:

“att Riksdagen må medgifva, att vid de corpser och stater, hvilkas löner före ingången af år 1878 blifvit reglerade, det skall bero på hvarje löntagare, som är försedd med ovilkorlig fullmakt, att sjelf bestämma, huru vida han vill vid gammal pensionsrätt kvarstå eller å nu föreslagna pensioneringsgrunder ingå, så vida han icke på grund af särskilda föreskrifter är förpligtad underkasta sig dessa grunder.“

Rörande detta förslag yttrade:

Herr Lindmark: Då man från statsrådsbänken hört det uttalande, att något fall icke kan förekomma, då en nuvarande innehafvare af en tjänst kan komma i valet och qvalet emellan de gamla pensioneringsgrunderna och de nu föreslagna, tillåter jag mig hemställa, att sista meningen i denna littera, “så vida han icke på grund af särskilda föreskrifter är förpligtad underkasta sig dessa grunder“, måtte utgå.

Chefen för Kongl. Sjöförsvarsdepartementet, Herr Statsrådet Friherre von Otter: De sista två raderna af denna littera hafva icke afseende på någon annan stat, än den för lotsstyrelsen, vid hvilken fastställande särskild föreskrift lemnades derom, att dess embets- och tjänstemän skulle vara skyldige att underkasta sig de pensionsgrunder, som vid näst blifvande reglering kunde komma att bestämmas. Då nu inga nya pensionsgrunder för lotsverket antagits, ser jag för min del icke något hinder för bifall till den föregående talarens yrkande.

Herr Jöns Rundbäck: För min del anser jag visserligen tta

förslaget kan oförändradt antagas; men jag skall icke heller hafva något emot den af Herr Lindmark deruti föreslagna förändring.

En talare här framför mig yttrade vid föredragningen af en föregående punkt, att, om vi der beslutade om tredje mans rätt, så skulle han yrka att få punkten återremitterad. Om denne talare gjort sig besvär med att läsa denna punkt, innan han gjorde denna anmärkning, så tror jag, att han icke framställt ett sådant yrkande, ty här ser man, att ingen utan eget samtycke kan tvingas att gå in på de nu föreslagna pensioneringsgrunderna.

Angående pensionering af personalen vid marinförvaltningen, mariningeniörstaten och flottans civilstat.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och propositioner gifvits så väl på bifall till Utskottets förslag oförändradt som jemväl på det af Herr Lindmark gjorda yrkandet, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Mom. e, f, g och h.

Biföllos.

Punkten 2.

Blef likaledes bifallen.

Punkten 3.

I sin inom Andra Kammaren afgifna motion, N:o 66, hade Herr Nils Petersson i Runtorp, jemte uttalande af den åsigt, att det nu iakttagna systemet för tjenstemäns pensionering ej vore lämpligt, förslagit:

Om förändradt ordnande af tjenstemäns pensionering.

att Riksdagen ville till Kongl. Maj:t i underdånighet aflåta en skrifvelse med anhållan, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och till Riksdagen afgifva nådigt förslag till grundläggande af en efter nutidens förhållanden lämpad pensionsinrättning;

att tills vidare vid tillsättande af tjenstemän förbehåll måtte göras om pensionsvilkoren; och

att 10,000 kronor såsom förslagsanslag måtte ställas till Kongl. Maj:ts disposition för att användas till frågans utredning.

Beträffande nu omförmälda motion var den hemställan af Utskottet gjord,

att motionen ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

I anledning af denna hemställan anförde

Herr Nils Petersson: Jag kan icke annat än med största tacksamhet erkänna den uppmärksamhet Stats-Utskottet behagat skänka åt min motion. Men deremot kan jag icke med lika belåtenhet emotaga det beslut, hvartill Utskottet i frågan kommit. Ty om, såsom Utskottet medgifvit, min åsigt är riktig, så tror jag att, ehuru väl de förhållanden, som Utskottet till stöd för sitt utlåtande påpekat, nog

*Om förändradt
ordnande af
tjenstemäns
pensionering.
(Forts.)*

i verkligheten förefinnas, Utskottet i alla fall borde hafva kunnat komma till något annat resultat. Det är visserligen sant, att Riksdagen under de senaste åren ordnat pensionsväsendet på ett sätt, som icke står i öfverensstämmelse med de åsichter, jag framhållit i min motion. Och Utskottet framhåller äfven såsom skäl för sitt afstyrkande utlåtande den omständigheten, att det skulle erfordras nya lönestater och förhöjda löner, om mitt förslag antoges. Jag kan dock icke finna att sådant vore så alldeles nödvändigt; ty min afsigt var ingalunda att dessa grunder skulle genast tillämpas. Men jag trodde att, om man nu bifölle det väsentliga af hvad jag föreslagit, så kunde man framdeles lätt vidtaga de mindre väsentliga åtgärder, som för förslagets fullständiga genomförande kunde finnas erforderliga.

Jag har utgått från den principen, att pensionsväsendet borde ställas på annat sätt än det nu är ställt. Tjenstemännen borde sjelfva draga försorg för sin pensionering; detta var det mål, till hvilket jag ansett att man borde sträfva. Och om jag icke är allt för illa underrättad, så är det just tjenstemännen sjelfva, som från början kommit att tänka på detta system. Sådant visar sig tydligast af de kassor, som af dem blifvit bildade för sådant ändamål. Med den utveckling, som lifränteanstalterna i våra dagar vunnit, anser jag att det hittills gällande pensioneringsväsendet blifvit allt mer öfverflödigt. De olägenheter, som af detsamma, sådant det under de senaste åren reglerats, otvifvelaktigt komma att visa sig, äro så stora, att jag icke ens tror dessa på förhand kunna i hela deras omfattning beräknas. Det kan icke vara rätt eller klokt att ställa så till, att en så talrik klass inom samhället, som tjenstemannaklassen, försättes i den ställning, att den icke behöfver sörja något för framtiden, därför att den har att af staten påräkna en för sitt framtida underhåll fullt tillräcklig inkomst under form af pensioner. Jag tror att det var naturens skapares mening, att hvar och en skall arbeta i sitt anletes svett och sjelf sörja för sin framtid. Härigenom befordras så väl individens helsa och välstånd som äfven hela samhällets lyckliga utveckling. Detta visar sig af ett exempel från naturens rike, från hvilket äfven för våra ordnade samhällen mycket kan vara att lära. Om man nemligen betraktar bien, så skall man hos dem finna arbetsamhet och ett fullständigt ordnad försvarssystem. När hos dem de så kallade "drönarne" blifva för många, så går samhället under.

Jag har velat framhålla detta icke i afsigt att på något sätt träda tjenstemännens rätt för när, utan emedan det är min fullkomligaste öfvertygelse, att mitt förslag skulle, om det antoges, lända både dem och hela samhället till nytta och fördel. Men då jag naturligtvis icke kan begära bifall till min motion, om den icke skulle vinna något afseende eller ens omfattas med sympatier af flertalet bland Kammarens ledamöter, vill jag nu icke göra något yrkande utan öfve rlemnar härmed frågan till Kammarens bepröfvande.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 4.

Om pensionering af en del utaf framlidna H. M. Enkedrottning Josefinas hofstat.

I anledning af Kongl. Maj:ts förslag, att Riksdagen måtte, i likhet med hvad förut egt rum, då medlemmar af det Kongl. Huset aflidit, jemväl nu bevilja pensioner åt sådana till framlidna *Hennes Maj:t Enkedrottningen Josefinas hofstat* hörande personer af lägre tjenstegrad, som uppnått 50 lefnadsår och i 20 år eller derutöfver varit anställda i Hennes Maj:ts tjenst, samt för den skull och då, enligt en af Hennes Maj:ts hofmarskalk med tillämpning af dessa grunder upprättad förteckning, sammanlagda beloppet af dylika pensioner skulle utgå 9,302 kronor årligen, samt de ifrågavarande pensionärernas förut vid hofstaten egande löner upphört att till dem utbetalas med den 1 November 1876, medgifva, att berörda pensionsbelopp finge från sist nämnda dag af allmänna indragningsstaten utgå, hade Utskottet anfört:

“Den pensionering, för hvilken bestridande det nu äskade beloppet, 9,302 kronor, är erforderligt, afser, på sätt bilagda förteckning (Litt. A) närmare utvisar, endast äldre personer af lägre tjenstegrad; och har staten alltid förut i likartade fall underkastat sig de uppoffringar, som för sådanas måttliga försörjning funnits behöfliga. Vid sådant förhållande och med särskildt fästadt afseende å den storartade välgörenhet Hennes Maj:t Enkedrottning Josefina under lifstiden städse utöfvade, och hvaraf frukterna på mångahanda sätt kommit landet till godo, har Utskottet funnit sig böra hemställa, att Kongl. Maj:ts förevarande nådiga framställning må vinna Riksdagens bifall.”

Enligt anteckning å utlåtandet var reservation vid denna punkt inom Utskottet anmäld af Herrar *Carl Ifvarsson, P. O. Hörnfeldt, Jan Andersson, Jonas Andersson, Joh. Erik Johansson, Sven Nilsson* i Efveröd, *Gustaf Jonsson* och *Johannes Jonsson*.

Efter uppläsning af Utskottets hemställan anförde

Herr Johan Jönsson: Som jag är temligen bekant med många af den betjening, som tillhörde framlidna Hennes Maj:t Enkedrottning Josefinas hofstat, vet jag äfven, att de af henne blifvit tillförsäkrade sina kontanta löner i pension. Ty oaktadt de storartade välgörenhetsanstalter, vid hvilkas grundande den höga affidna verkamt biträdde, glömde hon icke att sörja för sina efterlevande tjenare. Utskottet har äfven tillkännagifvit, att ett belopp af en million kronor blifvit afsatt, för att med räntan deraf bestrida pensioneringen. Men Utskottet har tillika antagit, att denna ränta icke skulle vara för ändamålet tillräcklig. Jag hoppas dock att, om icke nu genast, åtminstone inom en icke allt för långt aflägsen framtid denna ränta skall blifva mer än tillräcklig för sitt ändamål. Såsom bevis härpå vill jag anføra att, oaktadt sådant icke uti den betänkan det bilagda förteckningen å den personal, som skulle komma i åtnjutande af nu i fråga varande pensioner, finnes upptaget, tvenne bland dem, nemligen lektrisen Mamsell du Rées och städerskan Strömbeck redan aflidit. Men fortgår det på det sättet med dödsfallen, synes mig räntan &

Om pensionering af en del utaf framlidna H. M. Enkedrottning Josefinas hofstat. (Forts.)

den för ändamålet afsatta millionen snart böra blifva fullt tillräcklig till de kvarlevande tjenarnes pensionering.

Jag anhåller på nu anförda skäl om afslag å Utskottets hemställan.

Herr Jonas Andersson: Då jag reserverat mig mot Utskottets betänkande i denna punkt, ber jag att få med några ord angifva motiven derför.

För min del anser jag det icke riktigt att staten skall bevilja pensioner åt aflidna kungliga och furstliga personers tjenare. Men, ehuru jag således i regel icke kan gilla att staten skall åtaga sig en dylik pensionering, så finnes dock icke någon regel utan undantag. Den aktning, som den aflidna furstinnan egde, hennes stora förtjenster och den stora välgörenhet hon i allmänhet ådagalade, utgöra särskilda motiv för att i detta fall göra ett undantag. Det var också mot sjelfva motiveringen i Utskottets förslag, som jag för min del reserverat mig, emedan jag anser det icke lämpligt att, på sätt Utskottet gjort, åberopa såsom skäl att dylik pensionering förut blifvit beviljad, oaktadt sådant icke vore i princip riktigt. Jag anser icke heller att Utskottets beslut bör gälla såsom prejudikat i dylika fall för framtiden. Det skäl Utskottet åberopat, nemligen att "staten alltid förut i likartade fall underkastat sig de uppoffringar, som för sådana måttliga försörjning funnits behöfliga", anser jag för min del vara helt och hållet onödigt och öfverflödigt.

Jag skall nu framlägga de skäl, på grund af hvilka jag för min del önskar att Andra Kammaren ville bifalla i fråga varande punkt och hvilken jag nu tager mig friheten att uppläsa: "Ehuru åberopande af gammal häfd icke torde tjena såsom skäl för staten att bevilja pensioner åt aflidna kungliga och furstliga personers tjenare, torde dock andra förhållanden böra för denna gång tagas i betraktande, hvilka ensamt kunna rättfärdiga beviljandet af pensioner i ett sådant fall som detta, nemligen den storartade välgörenhet, som den aflidna furstinnan i så rikt mått både offentligt och enskildt ådagalagt, hvadan Kammaren således af denna anledning beviljar de begärda pensionerna". Under uttalande af dessa åsigt, anhåller jag vördsamt, att Kammaren godhetsfullt behagade bifalla Stats-Utskottets hemställan.

Herr E. G. Boström: I motsats mot den föregående talaren vill jag icke uppställa som princip att staten icke bör lemna pensioner åt aflidne kungliga eller furstliga personers tjenare; men jag fäster som ett oeftergiftigt vilkor dervid, att dessa pensioner tillmätas efter samma måttstock, efter hvilken regeringen föreslår de pensioner, som beviljas statens egna tjenare.

Så har dock, så vidt jag kan finna, ej i detta fall tillgått, hvarpå jag anhåller få anföras några bevis. Kongl. Maj:t har t. ex. åt en landskanslist, hvilka tjenstemän som vi veta, äro i allmänhet illa aflönade — icke föreslagit högre pension å allmänna indragningsstaten, än 500 kronor, och detta oaktadt han genom blodslag är urstånd-satt att arbeta.

Framlidna Eukedrottningens manliga betjening skall deremot,

såsom af bilagan vid betänkandet synes, uppbära pension af 648 till 800 kronor, oaktadt många bland densamma icke äro äldre än omkring 50 år och följaktligen äfven i stånd att genom eget arbete något förtjena. Vidare har Kongl. Maj:t föreslagit åt skolföreståndaren Göransson i Borås enka en årlig pension af endast 400 kronor, oaktadt hon till följd af påkommande blodstörtningar är ur stånd att genom eget arbete försörja sig och fyra barn, samt i boet efter mannens död förefans en brist af omkring 12,000 kronor, under det att en silfvertvätterska erhåller 540, en städerska 420 och en garderobsjungfru 400 kronor. Slutligen har Kongl. Maj:t för enkan efter en bland Sveriges största skalder i senare tid, hvilken enka är lytt och har tre oförsörjda barn samt åtminstone icke eger några synnerligen stora tillgångar, föreslagit en årlig pension af 800 kronor, under det att en kaffekokerska hos Hennes Maj:t Enkedrottningen deremot skulle komma i åtnjutande af 600 kronor årligen.

Med dylika exempel för ögonen är det åtminstone för mig svårt att bifalla den Kongl. propositionen. Samma princip vid pensioneringen synes mig böra följas i nu förevarande fall som i alla andra. Då så icke skett, yrkar jag alltså afslag å punkten.

Herr Key: Då jag anhåller att få yrka bifall till Herr Jonas Anderssons förslag, ber jag få tillägga, att inom Stats-Utskottet de olika meningarne angående ifrågavarande motivering varit så jemnstarka, att, då man önskade återremittera punkten till afdelningen för att få motiveringen ändrad, återremissen afslogs genom den förseglade sedeln. Det är utan tvivel en ganska oegentlig omständighet att pensionsålder, pensionsvilkor och pensionsbelopp skola bestämmas Riksdagen ohörd, men det oaktadt fordrar man att Riksdagen skall utan vidare godkänna det ena med det andra. I hvilket annat fall som helst synes ett dylikt förfaringssätt mot den, som skall släppa till pennin-garne, högst oegentligt, för att icke begagna ett annat uttryck. Således får jag för min del förklara, att jag hufvudsakligen hyser enahanda åsigt som Herr Jonas Andersson beträffande den fråga, som nu föreligger. Men då man, å andra sidan, här särskildt tar i betraktande, att enkedrottning Josefina i lifstiden skänkt till svenska staten dels stiftelsen "Oscar den Förstes minne" och till samma stiftelse gifvit ytterligare en half million kronor, dels till "Enkedrottning Josefinas hem" 200,000 kronor, och till åtskilliga andra välgörande ändamål 130,000 kronor, samt erinrar sig all den storartade enskilda välgörenhet, hon dessutom under lifstiden i många andra afseenden utöfvade, så skall man, om allt detta sammanlägges, finna att hon för välgörande ändamål utgifvit under den ena eller andra formen långt öfver en million kronor. Under sådana förhållanden kan man vara fullt förvissad, att det icke var för penningbeloppets skull, som framlidna Hennes Maj:t Enkedrottning Josefina underlät att pensionera vissa af sina tjänare, utan att det var på grund af gammal häfd som hon ansåg eller som man för henne framhöll att dessa hennes tjänare, som allesammans voro öfver femtio år och varit i hennes tjänst inemot 20 år, enligt gammal plägsed, skulle blifva af staten pensionerade. Såsom bevis

Om pensionering af en del utaf framlidna II. M. Enkedrottning Josefinas hofstat. (Forts.)

Om pensionering af en del utaf framlidna
H. M.
Enkedrottning
Josefinas
hofstat.
(Forts.)

härpå vill jag nämna, att i Utskottet meddelades vid frågans behandling ett utdrag af framlidna Enkedrottningens testamente, utur hvilket jag tillåter mig, då jag dermed icke torde anses träda grannlagenheten för nära, att få anföra följande ord:

Efter att hafva omnämnt dessa sina tjenare, yttrar Drottningen slutligen: "på folkombudens bifallande beslut och Konungens nådiga framställning i ämnet *vill jag hoppas och förtrösta.*" Jag är viss på, mine Herrar, att vi icke skola låta detta vädjande till oss hafva skett förgäfvat.

På dessa grunder anhåller jag om bifall till Stats-Utskottets förslag.

Herr Carl Ifvarsson: Jag skall endast instämma i Herr Jonas Anderssons förslag.

Herr Sven Andersson: Jag har begärt ordet för att yrka afslag å Utskottets hemställan i förevarande punkt, emedan jag för min del icke kan finna den allra ringaste rättvisa eller skäl till att belasta svenska folket med dylika utgifter som dem, om hvilka nu är fråga. Jag ber tillika få för denna Kammare gifva till känna, att jag gör detta yrkande hvarken af ovilja mot eu person, som begärt detta anslag, eller emot dem, som skulle komma i åtnjutande af detsamma, utan jag gör detta yrkande i egenskap af representant inom denna Kammare, samt för uppfyllandet af de pligter som mig såsom sådan åligga.

Jag yrkar afslag å Utskottets hemställan.

Herr Jöns Rundbäck: Jag är hufvudsakligen förekommen af Herr Key och kan således i likhet med honom förklara, att de af honom anförda skäl, som föranledt Utskottet att tillstyrka de nu ifrågasatta små pensionsbeloppen åt sådana till framlidna H. M. Enkedrottningen Josefinas hofstat hörande personer af lägre tjänstegrad, som uppnått 50 lefnadsår och i 20 år eller derutöfver varit i Hennes Maj:ts tjänst anställda, jemväl varit för mig bestämmande.

Här har visserligen blifvit anmärkt, att uti det af framlidna Hennes Maj:t Enkedrottningen gjorda testamentariska förordnande blifvit afsatt ett belopp af en million kronor för att med en del af räntan deraf pensionera en del af hennes hofstat och betjening. Men, mine Herrar, detta gälde icke dem af hennes tjenare, om hvilka det nu är fråga. Ty angående deras försörjning har Hennes Maj:t Enkedrottningen förklarat sig sätta sitt hopp och sin förtröstan till Sveriges Konung och svenska folkets ombud. För min del fruktar jag icke heller, att svenska folkets ombud, med kännedom om Hennes Maj:t Enkedrottningens storartade välgörenhet, skola neka de här ifrågavarande pensionerna. Såsom exempel på Enkedrottningens stora välgörenhet torde endast behöfva erinras, huru som, då svenska folket för några år sedan sammansköt medel för firandet af hennes femtioåriga vistelse och verksamhet i vårt land, hon skänkte allt hvad hon då fick, utgörande omkring en half million kronor, till stiftelsen "Konung Oskar den förstes minne."

Denna stiftelse för vanvårdade barns uppfostran har, som bekant, för ändamålet äfven inköpt egendomen Hall i närheten af Södertelje och en annan egendom, Alsheda i Småland. På senare stället uppfostras för närvarande 70 personer; men hädanefter lär utrymme vara beredt för ytterligare 70. Det torde knappast finnas någon bland eder, som icke inser och fattar det välsignelserika inflytande, som nämnda stiftelse utöfvat på de unga personer, hvilka der blifvit intagna. Hennes Maj:t Enkedrottningens välgörenhet i öfrigt är allt för väl bekant, för att behöfva vidare omordas. Under sådana förhållanden skulle det verkligen vara bra egendombigt, om Riksdagen skulle afslå i fråga varande lilla summa. Att sjelfva pensionsbeloppen i allmänhet böra bestämmas i förhållande till lönerna är ju en naturlig sak; men Riksdagen lär väl icke kunna bestämma lönerna för Kongl. Maj:ts hofstat; den saken hoppas jag att Kongl. Maj:t fortfarande skall få afgöra. Visserligen skulle man kunna ifrågasätta, om icke de föreslagna pensionsbeloppen äro något för stora. Men vid närmare besinnande skall man finna, att de i allmänhet icke äro större än dem staten beviljar sina tjänstemän.

Jag tager mig således friheten tillstyrka bifall till Utskottets hemställan. Skulle Herrarne vilja lemna den af Herr Jonas Andersson tillstyrkta motivering företrädet framför Utskottets, så har jag för min del ingenting att deremot invända, ehuru jag icke kan förstå, att Utskottets motivering är af beskaffenhet att böra kasseras. Utskottet har nemligen endast yttrat att "staten alltid förut i likartade fall underkastat sig de uppoffringar, som för sådanas måttliga försörjning funnits behöfliga." Jag vill i detta hänseende endast erinra, huru som till framlidne Hans Maj:t Konung Carl XV:s hofstat beviljats omkring 40,000 kronor, till Hennes Maj:t Drottning Lovisas 39,000 kronor. Går man ännu längre tillbaka i tiden, så finner man till och med att framlidne Hennes Kongl. Höghet Sofia Albertinas hofstat blifvit af statsverket pensionerad. Utskottet har för öfrigt uti sin motivering endast upplysningsvis meddelat, att staten vid föregående tillfällen lemnat pensioner af ifrågavarande slag, men icke anfört detta såsom skäl till det slut, hvartill Utskottet nu kommit. Ehuru jag är långt ifrån att vilja bestrida rättigheten af Herr Jonas Anderssons motivering, yrkar jag således emellertid bifall till Utskottets förslag, hvars motivering jag anser kunna väl försvaras.

Herr Gustaf Jonsson: Jag skall endast bedja att få instämma i Utskottets förslag med den af Herr Jonas Andersson föreslagna motiveringen.

Herr Jan Andersson: Jag ber att få instämma i Herr Jonas Anderssons motivering till det af honom framställda yrkande.

Herr Johan Erik Johansson: Då jag reserverat mig mot Utskottets förslag, ber jag att få tillkännagifva, att jag gjort det på de af Herr Jonas Andersson anförda skäl. Jag instämmer således i det af honom framställda förslaget.

Om pensionering af en del utaf framlidna H. M. Enkedrottning Josefinas hofstat.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, blef det förslag, Herr Jonas Andersson derunder framställt, af Kammaren antaget; och hade Kammaren således bifallit Utskottets ifrågasvarande hemställan med följande förändrade motivering:

“Ehuru åberopandet af gammal häfd icke torde böra gälla såsom giltigt skäl för staten att åtaga sig pensionering åt afidna Kongl. personers tjenare, förefinnas här likväl andra förhållanden, som ensamt kunna rättfärdiga ett sådant åtagande för denna gång, hvilka likväl icke må anses såsom något prejudikat för framtiden. Med särskildt fästadt afseende å den storartade välgörenhet, Hennes Maj:ts Enkedrottning Josefina under lifstiden städe utöfvade, och hvaraf frukterna på flerahanda sätt kommit landet till godo, finner sig Riksdagen allenast af detta skäl föranlåten att bifalla nu förevarande nådiga framställning.”

Punkterna 5 -- 9.

Biföllos.

Punkten 10.

Lades till handlingarne.

Punkterna 11 och 12.

Biföllos.

*Angående
rätt till militärpension för
Postmästaren,
f. d. Öfversten
E. v. Wedderkop.*

I *punkten 13* hade Utskottet utlåtit sig öfver Friherre C. E. Focks motion, N:o 125, hvaruti föreslagits, att Riksdagen måtte förklara innehållet af dess underdåniga skrifvelse af den 17 Maj 1874, angående vilkoren för åtnjutande af militärpension jemte å stat utgående postmästarearfvode icke utgöra hinder för dylik pensions uppbärande af f. d. Öfversten E. von Wederkop eller i allmänhet af den, hvars löneinkomst å postverkets stat uppgått till eller öfverstigit 3,000 kronor, men sedermera sjunkit under detta belopp, vare sig genom förflyttning till annan plats eller af andra orsaker; och hade Utskottet på anförda skäl hemställt:

att nämnda motion ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

I anledning af hvad sålunda blifvit hemställt, yttrade

Friherre C. E. Fock: Jag hade visserligen tänkt mig möjligheten af en annan utgång för min motion än den af Utskottet föreslagna, särskildt med hänsyn till de i motionen närmare omförmälda undantagsförhållanden, som i detta fall ega rum. Men sedan Första Kammaren redan bifallit Utskottets hemställan, vill jag icke här framkalla någon diskussion i ämnet och tänker icke heller göra något yrkande.

Vidare anfördes icke. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Punkterna 14—18.

Biföllos.

Punkten 19.

Utskottet hade föreslagit:

att af Kongl. Maj:t för Länsmannen i Fernebo härad af Verm-lands län Erik Wilhelm Olander äskad pension af 700 kronor för närvarande icke måtte af Riksdagen beviljas.

*Angående
pension för
Länsmannen E.
W. Olander.*

Efter föredragning af detta förslag, lemnades ordet på begäran till

Chefen för Kongl. Civildepartementet Herr Statsrådet Thyselius, som anförde: Stats-Utskottet, som afstyrt bifall till Kongl. Maj:ts proposition om Länsmannen Olanders uppförande på indragningsstat med åtnjutande af en årlig pension af 700 kronor under den återstående lifstiden, har såsom skäl härför anført, att det föredetta läkarebetyget synts Utskottet "icke utesluta möjligheten, att Olander skulle kunna återvinna sin helsa, särdeles om i betraktande tages hans ännu unga lefnadsålder." Af det statsrådsprotokoll, som är bifogadt den Kongl. propositionen, har Kammaren utan tvifvel inhemtat, att ansöknin- gen om Olanders uppförande på allmänna indragningsstaten blifvit till Kongl. Maj:t ingifven att förekomma icke först vid denna riksdag utan vid sistlidna års riksdag. Kongl. Maj:t ansåg emellertid *då* af samma anledning, som Stats-Utskottet *nu* anført, ansöknin- gen icke böra till någon åtgärd föranleda. Men sedan dess har mer än ett helt år gått till ända; och under denna tid har *Olanders* helso- tillstånd icke förbättrats, utan utvisar i stället ett den 7 September 1876 utfärdat läkarebetyg att han, "som i början af år 1875 haft en svår hjerninflammation med blödning, i följd deraf besvärades af en viss svaghet i högra armen, så att han icke kunde egna sig åt skrif- göromål; att hans tankeverksamhet, som förr varit snabb och liflig, numera vore långsam och slö och hans viljekraft betydligt försvagad, samt att han, som derjemte saknade kraft till verkligt arbete eller håg till sysselsättning, under sådana omständigheter vore oförmögen så väl att sköta sin tjänst som att sig med annat arbete försörja, hvarföre, och då ofvan anförda följder af hans svåra hjernsjukdom redan öfver ett och ett halft år fortfarit utan ringaste förbättring eller förändring, något skäl icke finnes att antaga, det Olander någonsin kunde blifva till helsan fullt återställd." Det öfverstiger visserligen en hvars, äfven läkarens förmåga att kunna gifva ett bestämdt utlåtande, huru vida helsa och krafter kunna återvinnas. Det är endast en högre makt, som förutser detta. Men så vidt det står i läkarens förmåga att be- räkna framtiden, så har det skett, och enligt denna beräkning är intet att hoppas. Då nu i denna Kammare finnas två ledamöter, den ena domare i orten, den andra representant för det härad, der Olander haft sin tjänsteverksamhet sig anvisad, torde af dem kunna lemnas

Angående
pension för
Länsmannen E.
W. Olander.
(Forts.)

vidare intyg angående hans helsotillstånd. Jag medger, att Olander, som icke uppnått mera än några och trettio års ålder och icke länge varit i statens tjänst, icke kan på sådan grund vara förtjent af någon särskild ynnest af Riksdagen eller hafva att hoppas någon särskild fördel sig af Riksdagen beviljad. Men det är icke heller någon fördel för Olander, som blifvit här ifrågasatt, utan fördelen skulle tillkomma dels det distrikt, der han är anställd såsom tjänsteman, dels, ehuru i mindre mån, statens egen kassa. Olander åtnjuter nemligen såsom hyresersättning och lön med tillfällig löneförhöjning ett belopp af 1,125 kronor. Han är icke skyldig att af detta belopp åt vikarien afstå mer än en fjerdedel af sjelfva lönen med den tillfälliga löneförhöjningen, hvilken summa belöper sig till 231 kronor 25 öre. Han har således, så länge han i tjensten qvarstår, 893 kronor 75 öre i behåll af sin löneinkomst, och det uppstår följaktligen för honom, om han afskedas med den nu föreslagna pensionen, en förlust af nära 200 kronor om året, helst det är att förutse, att länsstyrelsen, om den hittills ansett sig böra vid befattningarne bibehålla den otjänstbara, men på alla tillgångar blotade länsmannen, skall uti beviljandet af den begärda pensionen se och beakta en anvisning att lemna afsked åt Olander och förordna en annan länsmän. Fördelen af Olanders pensionering skulle således icke tillkomma honom utan i främsta rummet distriktet. Det måste för distriktet vara i hög grad ofördelaktigt att denna ansvarsfulla tjänst fortfarande skötes af vikarier, hvilka, så snart tillfälle yppas att på ordinarie stat få en tjänst eller en bättre befattning, icke längre qvarstå vid detta förordnande; men Olanders pensionering kan äfven vara till förmån för staten. Jag har förut nämnt det belopp, Olander är skyldig afstå till vikarie. Enligt författningarne skall af allmänna medel till detta arfvode läggas så mycket, att det uppgår till halfva lörens belopp. Nu har emellertid Konungens Befallningshafvande i länet hos Kongl. Maj:t gjort underdånig framställning dels derom, att Olander skulle under sin tjänstledighet få behålla lönen oafkortad, och dels, då det för länsstyrelsen vore omöjligt att erhålla en vikarie för det belopp, som enligt författningarne skall dertill utgå, att vikarie måtte komma i åtnjutande af alla de fördelar, som följa med tjensten, för hvilket ändamål af länsstyrelsen begärts ett anslag af 1,125 kronor. Vid underdånig föredragning af denna framställning har Kongl. Maj:t väl icke bifallit densamma, i hvad den afser befrielse för Olander att afstå en del af lönen, och icke heller tillagt vikarien full lön; men Kongl. Maj:t har likväl ansett sig icke kunna bestämma aflöningen för vikarien till mindre belopp än 1,000 kronor. Häraf följer en utgift för staten af 768 kronor 75 öre, eller mera än hvad som för Olander i pension föreslagits.

Härförutom förekommer äfven en annan omständighet, som medför olägenhet, och på hvilken jag anhåller att få fästa Kammarens uppmärksamhet. Bidraget till vikariens aflöning skall nemligen utgå af allmänna besparingarne på sjuete hufvudtiteln, men dessa besparingar, som vid förra årets början utgjorde emellan 10 eller 12,000 kronor — jag erinrar mig icke närmare beloppet — hafva vid början af innevarande år, oaktadt all möjlig sparsamhet iakttagits, nedgått, en-

ligt Statskontorets uppgift, till omkring 2,600 kronor. Det är icke svårt att förutse, att dessa besparingar inom årets slut skola helt och hållet taga slut, och att till och med brist möjligen kan uppkomma. Följaktligen skall, i fall framställningen angående Olanders öfverflyttande på indragningsstat icke varder bifallen, regeringen befinna sig i den ställning, att nödgas antingen strängt tillämpa författningarnas föreskrift och icke tilldela vikarie mera än fyllnad i halfva lönen — i hvilket fall man, enligt Konungens Befallningshafvandes antydan, antagligen icke skulle lyckas erhålla någon vikarie till tjenstens uppehållande — eller och att hänvisa på besparingar, om hvilkas tillvaro man icke har säker kännedom, knappast någon förhoppning. Båda dessa utvägar äro mycket betänkliga. Efter erhållen kännedom om förhållandet har också Första Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, redan bifallit Kongl. Maj:ts proposition; och jag vågar göra mig den vissa förhoppning, att äfven denna Kammare skall stanna i samma beslut.

Ångående
pension för
Länsmannen E.
W. Olander.
(Forts.)

Herr Talmannen aflägsnade sig nu, och Herr vice Talmannen öfvertog ledningen af Kammarens förhandlingar, hvarefter

Herr Löwenhielm erhöll ordet och yttrade: Då Länsmannen Olander, om hvars uppförande på indragningsstat i denna punkt är fråga, under de senaste 12 åren innehaft länsmanstjenst inom den af mig i nåder anförtrödda domsagan, och jag till följd deraf eger kännedom icke blott om det sätt, hvarpå han skött sin befattning, utan jemväl om hans helsotillstånd så väl före som efter den svåra sjukdom, hvaraf han i början af år 1875 hemsöktes, får jag, till den kraft och verkan sådant kan medföra, intyga, att han under den tid, då hans helsotillstånd det medgifvit, skött sin länsmansbefattning fullkomligt oförvitligt, att han under de sista två åren varit alldeles urständsat att förestå densamma, samt att hans själsförmögenheter till följd af den genomgångna svåra sjukdomen blifvit så försvagade, att han under de två sista åren varit ansedd och ännu är att anse såsom idiot.

Utskottet har grundat sitt afstyrkande af Kongl. Maj:ts proposition på den omständigheten, att innehållet af det rörande Olanders helsotillstånd företedda läkarebetyget icke skulle, efter Utskottets åsigt, utesluta möjligheten, att Olander skulle kunna återvinna sin helsa. Detta betyg innehåller likväl den slutmeningen, att något skäl icke finnes att antaga, det Olander någonsin kan blifva till helsan fullt återstald. För min del kan jag icke finna annat, än att uttrycken i betyget äro sådana, att deraf följer, så vidt sådant kan af läkare bedömas, att det icke kan antagas, det Olander vidare skall komma att förestå sin tjenst.

Då jag nu går att värdsamt yrka bifall till den Kongl. propositionen, gör jag det icke för att bereda Olander en fördel, utan endast på det att tjensten måtte komma att behörigen upprätthållas. På sätt Herr Civilministern redan anmärkt, skulle icke heller någon fördel härigenom beredas Olander, utan tvärtom förlust, då Olander, som nu af sin lön uppbär 893 kronor 75 öre, men enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle i pension erhålla endast 700 kronor, genom ett bifall till

Angående
pension för
Länsmannen E.
W. Olander.
(Forts.)

Kongl. Maj:ts proposition skulle erhålla en mindre inkomst än den han nu har. För statsverket skulle icke heller ett sådant beslut medföra någon ökad utgift, men väl en årlig besparing af 68 kronor 75 öre, enär åt vikarien, till hvilken Olander af sin lön afstår endast 231 kronor 25 öre, för närvarande uppbär af statsmedel 768 kronor 75 öre, hvilket anslag väl fortfarande komme att utgå, så länge tjensten skulle uppehållas af vikarie.

Att det föreslagna pensionsbeloppet icke heller kan anses för högt, framgår deraf att Olander är alldeles medellös. Anledningen, hvarför hans tillgångar icke blifvit afträdda till hans borgenärens förnöjande, är icke den att tillgångarne öfverstiga skulderna, utan den att tillgångarne äro så ringa, att hans fordringsegare icke ansett sig böra på dem göra anspråk. Då jag erfor, att Utskottet hade afstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts proposition i frågan, tillskref jag Jägmästaren C. F. Lindskog i Dylta, hos hvilken Olander vistats alltsedan September månad förlidet år, och begärde att han skulle förskaffa och tillsända mig läkarebetyg angående Olanders nuvarande helsotillstånd. Enär emellertid Jägmästaren Lindskog då befans vara ute på embetsresor och således icke var i tillfälle att så snart, som önskligt vore, hitsända det begärda läkarebetyget, helst Olander bodde långt bort från ortens läkare, så tillsände mig Lindskog sjelf ett intyg om Olanders nuvarande helsotillstånd, hvilket intyg jag, till den kraft och verkan det hafva kan, härmed får uppläsa: "På begäran får jag lemna det intyg att jag hos Kronolänsmannen E. Olander, som varit i mitt hus sedan September 1876 och fortfarande vistas härstädes, under denna tid ej kunnat förmärka någon förbättring till själsförmögenheter, utan är han fortfarande lika slapp och slö, som någonsin förut, och ur stånd att sysselsätta sig med något sorts arbete. Han kan således efter min öfvertygelse ej någonsin återfå förmågan att försörja sig sjelf.

Dylta den 22 April 1877.

C. F. Lindskog."

På grund af hvad jag sålunda anført, och då här icke är fråga om att bereda den ifrågavarande personen någon fördel eller staten någon ökad utgift, hemställer jag vördsamt om bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Ekman: På de skäl, som af föregående talaren blifvit framställda och i hvilka jag ber att till alla delar få instämna, yrkar äfven jag bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Carl Ifvarsson: Jag har icke några skäl att lägga till dem, som redan blifvit i Utskottets motivering anförda för bifall till Utskottets förslag. Inom Utskottet ansåg man det icke vara alldeles otänkbart, att en man vid så unga år som Länsmannen E. W. Olander skulle kunna vinna förbättring i sin sjukdom, samt att det derföre nu vore för tidigt att uppföra honom på indragningsstat, innan man hunne se huru hans sjukdom utvecklar sig. Det afgifna läkarebetyget öfver Olanders helsotillstånd synes icke heller vara affattadt

i så bestämda ordalag, att derigenom allt hopp om hans tillfrisknande framdeles uteslutes. Detta syntes Utskottet innebära tillräckliga skäl att tills vidare uppskjuta frågans afgörande. Skulle Kammaren det oaktadt och på grund af de närmare upplysningar om bemålde Olanders helsotillstånd, som under diskussionen blifvit lemnade, vilja bifalla Kongl. Maj:ts proposition, så är visserligen det ifrågavarande pensionsbeloppet icke så stort, att man derföre bör rygga tillbaka; men jag tror dock att de skäl, som här i Kammaren blifvit anförda för bifall till den begärda pensionen, icke äro af större vikt än de som af Utskottet blifvit framställda för afslag af densamma. Jag upprepar, hvad jag nyss sade, att en ung man på 35 år nog torde kunna hoppas att tillfriskna från en iråkad sjukdom, äfven om en läkare skulle hysa en motsatt åsigt. Sådant har man sett förut.

Af dessa skäl yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Grefve Björnstjerna: Då det nu är upplyst, att den ifrågavarande mannen är både lam och sinnesslö, hemställer jag om det icke vore skäl att, med afslag å Utskottets förslag, bifalla Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Jöns Rundbäck: Jag tror att det finnes flera skäl, som tala för bifall till Utskottets förslag. Förhållandet är nemligen icke, såsom en talare från Vermland nämnde, att den ifrågavarande personen varit länsman i 12 år, utan endast, om jag ej misstager mig, i i 2 eller 3 år. Derom lemnar emellertid den Kongl. propositionen ingen upplysning, men väl derom att Olander den 2 Juli 1864 blifvit antagen till e. o. landskanslist. Men om denna senare uppgift är riktig, hvilket väl icke gerna kan bestridas, så är det naturligt att han icke samtidigt kunnat vara länsman. Jag beklagar visserligen den olycka som drabbat denne man; men, mine Herrar, det finnes ett annat skäl, som bestämt mig för att instämma i det slut, hvartill Utskottet kommit. Det synes mig nemligen vara orimligt, att en så ung man som Olander, hvilken blott en kortare tid varit anställd i statens tjänst, skall få uppbära en större pension, än åtskilliga andra tjänstemän, som varit i statens tjänst lika lång tid som Olander lefvat och hvilka under denna långa tjänstetid hunnit blifva utgamla, svaga och skröpliga, men, det oaktadt, från civilstatens pensionskassa icke ega att uppbära mer än 400 kronor årligen i pension, under det att deremot Olander, såsom det synes, endast derföre att han för närvarande är af sjukdom urständsat att tjänstgöra, skall få uppbära 700. Jag förstår icke skälet härtill. Härtill kommer, att Kongl. Maj:t förlidet år funnit sig föranlåten att afslå en framställning i samma syfte, på den grund att Länsmannen Olander icke ansågs hafva tjänstgjort tillräckligt länge för att anses berättigad att uppföras på indragningsstat. För min del skulle jag verkligen icke hafva något egentligen emot, om Kammaren nu skulle bifalla Kongl. Maj:ts proposition; men jag ber dock att om möjligt få upplysning af någon, som känner dessa förhållanden bättre än jag, hvarföre en person, som icke varit tjänsteman längre tid än Olander, skall anses berättigad att uppbära en pension

*Angående
pension för
Länsmannen E.
W. Olander.
(Forts.)*

Angående
pension för
Länsmannen E.
W. Olander.
(Forts.)

af 700 kronor, under det att andra tjänstemän finnas, hvilka efter att i 30 eller 40 års tid hafva tjänat staten icke ega rättighet till högre pension än 400 kronor. Visserligen kommer staten, derest Kongl. Maj:ts proposition icke vinner Riksdagens bifall, att göra en liten årlig förlust, såsom äfven den förste talaren redan anmärkt; men om Olander, hvilken lærer innehåft tjänsten endast två år på förordnande, nu får samma pension som hans kamrater först efter mångårig tjänstgöring äro berättigade till, så torde staten för honom hafva gjort allt, hvad han bör. För min del är jag således icke obenägen att så till vida biträda Kongl. Maj:ts proposition, att jag vill det Olander på grund af sin sjuklighet må få något understöd. Men jag anser detta lämpligen kunna bestämmas till det för en vanlig länsmanspension bestämda belopp, 400 kronor. Ty ogift, som han dertill är, bör han väl icke beredas större förmåner än hans kolleger.

Grefve Björnstjerna: Blott några ord till besvarande af den siste talarens yttrande. Vi hafva nyss förut i dag beviljat hela lönen i pension åt en officer, som är sinnesslö. Hvarföre då neka en länsman samma förmån? Orsaken hvarför pensionen till Länsman Olander föreslagits till 700 kronor är ju helt enkelt den, att detta belopp motsvarar hans innehafvande lön. Då Kammaren, såsom jag redan anfört, nyss beviljat pension motsvarande hela lönen åt en person, som i följd af sinnesslöhet icke vidare kan bestrida sin tjänst, fördrar väl konsekvensen att Kammaren äfven beviljar den af Kongl. Maj:t äskade pensionen, till hvilken jag således yrkar bifall.

Herr Löwenhielm: Med anledning af Herr Rundbäckes förmodan, att Länsmannen Olander icke skulle hafva skött länsmansbefattning mer än två år, ber jag få upplysa, att Olander allt sedan början af år 1866 förestått länsmanstjänsten i Fernebo härad, med undantag af de tider, då han varit tillförordnad kronofogde. Derjemte tror jag mig veta, ehuru jag ej är fullt viss derpå, att han före år 1866 förestått länsmansbefattning i ett annat härad af Vermlands län.

Jag skulle beklaga om Kammaren icke beviljade den här begärda pensionen, som ju icke leder till någon statsutgift samt ej heller är tillkommen för att bereda fördel åt någon enskild person. Afslås den gjorda framställningen, så blir följden den, att länsmansbefattningen inom Fernebo härad, som är ett af de största och folkrikaste härad i riket, under en oviss framtid kommer att vexelvis skötas af ofta ombytta vikarier, hvilket visserligen icke kan vara till gagn för orten.

Jag yrkar fortfarande bifall till Kongl. Maj:ts proposition i ämnet.

Herr J. Em. Jansson: Jag har endast begärt ordet för att vitsorda Herr Löwenhielms nyss lemnade uppgifter om Länsmannen Olanders tjänstetid; och förenar jag mig i öfrigt med dem, som yrka bifall till hvad Kongl. Maj:t i detta fall äskat.

Herr Asker: Kammaren har nyss vid den 17:de punkten i förvarande utlåtande bifallit Kongl. Maj:ts proposition om pension åt Krono-

fogden Melin, om hvilken det företedda läkarebetyget säger, att han anses vara obotligt sinnessjuk. Detta läkarebetyg utesluter således icke heller möjligheten, att den såsom obotlig ansedd sinnessjukdomen kan förändras till den sjukes fördel. Här, i den nu föredragna punkten, gäller frågan ett alldeles liknande förhållande. Ej heller kan jag se, att det beträffande Länsmannen Olander företedda läkarebetyget lemnar någon förhoppning att Olander skulle kunna blifva till helsan fullt återställd, då hans svåra hjernsjukdom, som det heter, ju redan öfver ett och ett halft år fortfarit utan ringaste förbättring eller förändring. Vid sådant förhållande synes mig, så vidt Kammaren i detta fall vill handla konsekvent, icke någon annan utväg finnas, än att bifalla Kongl. Maj:ts proposition.

En talare har sagt, att en länsmanspension icke uppgår till högre belopp än 400 kronor. Jag ber med anledning häraf endast få erinra, att det här är fråga om att uppföra Länsmannen Olander på *indragningsstat* och att han då må anses berättigad att uppbära sin lön till belopp af 700 kronor, med undantag af lönetillägg, i pension.

Om den ärade talaren menade, att denna pension skall utgå från civilstatens pensionsinrättning, så är det ett misstag; ty här är fråga om att uppföra pensionen å allmänna indragningsstaten och då blir förhållandet icke jemförligt. Då Första Kammaren dessutom bifallit Kongl. Maj:ts proposition, så tillåter jag mig säga att, i fall denna Kammare stannar i annat beslut, saken onödigtvis skulle komma att bringas under gemensam votering. Bättre synes mig vara, om Kammaren på de skäl, som både i Kongl. Maj:ts proposition och af flere talare äro anförda, godkänner densamma och således afslår Stats-Utskottets hemställan, hvilket jag för min del påyrkar.

Herr Carl Ifvarsson: Jag vill endast med anledning af siste talarens jemförelse mellan hvad som förekom under 17:de punkten och här erinra att, ehuru läkarebetygen i båda fallen äro ganska lika, likväl finnes skilnad i förhoppningarne om ifrågavarande personers tillfrisknande. Den tjänsteman, om hvilken nu är fråga, är endast 35 år gammal, den andre deremot 61 år. Man kan således med fullt skäl hysa mera hopp om den först nämndes tillfrisknande än om den sist nämndes återställande till helsan.

Herr Jöns Rundbäck: Med anledning af Grefve Bjönstjernas yttrande, att Riksdagen alltid brukar gifva hela lönen i pension åt tjänstemän, hvilka befinna sig i sådana förhållanden, som den nu ifrågavarande Länsman Olander, ber jag få upplysa, att så icke är förhållandet. I 9:de punkten af detta betänkande t. ex. är det fråga om pension åt en kompanichef vid Smålands grenadierbataljon, Friherre Sparre, till följd af honom påkommen sinnessjukdom. Hans lön som kompanichef är 2,800 kronor. Men Kongl. Maj:t har icke begärt, ej heller Kammaren beviljat mer än 1,000 kronor i pension. Här af synes således, att det kan vara en betydlig skilnad mellan lönen och pensionen.

En annan talare, Herr Asker, framhöll, att ifrågavarande läns-

Angående
pension för
Länsmannen E.
W. Olander.
(Forts.)

Angående
pension för
Länsmannen E.
W. Olander.
(Forts.)

man är berättigad att på allmänna indragningsstaten erhålla det begärda beloppet såsom pension. Ja det är han, men först vid uppnådda 65 lefnadsår och efter minst 35 tjensteår. Då får en länsman utan vidare sin lön på allmänna indragningsstaten. Men från civilstatens pensionsinrättning är en länsman icke berättigad till högre pension, än jag i mitt förra anförande uppgifvit, vid 55 års ålder och efter 30 tjensteår. Inom Utskottet var också verkligen fråga om att gifva Olander pension, under vilkor, att han sjelf skulle tillskjuta den afgift, som i dylika fall skall till kassan inbetalas för att få pension; men denna afgift är så stor, att det icke ansågs möjligt för honom att erlægga den. Nu då jag föreslagit att Olander skulle komma i samma ställning som andra länsmän, hvilka under de omständigheter, jag nyss nämnde, erhålla pension från civilstatens pensionsinrättning, så synes det mig som om jag gjort allt hvad jag kan. Jag yrkar således, att Kongl. Maj:ts proposition i denna punkt må på det sättet bifallas, att en årlig pension af 400 kronor beviljas åt Länsmannen Olander. Det finnes — mine Herrar — tjenstemän i vårt land, som med familj måste lefva på en motsvarande årsinkomst; och då måtte detta väl också gå för sig för Olander, som är ogift.

Grefve Björnstjerna: Det är ganska sant, hvad den siste talarén sade, att i 9:de punkten beviljades en pension, lägre än lönen; men det kom sig deraf, att Friherre Ulfson Sparres förmyndare icke begärt mer än 1,000 kronor. I 11:te punkten deremot har föreslagits och beviljats pension för Löjtnanten vid Norrbottens fältjägarcorps A. Norén till ett belopp, motsvarande hela hans nu innehafvande lön, naturligtvis med afdrag af den afgift till pensionskassan, som han i alla fall skolat inbetala. Det var om nämnde Norén jag sist talade, och lär Herr Rundbäcks anmärkning således icke hålla streck. Samma skäl, som talade för bifall till den af Kongl. Maj:t åt Norén begärda pensionen, synes mig äfven hvad Olander beträffar vara för handen. Jag yrkar således fortfarande bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Öfverläggningen förklarades slutad. Herr vice Talmannen gaf propositioner, enligt de yrkanden som förekommit, dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på afslag å samma hemställan och bifall i stället till Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag, dels ock på bifall till det yrkande, Herr Jöns Rundbäck framställt. Den först nämnda af dessa propositioner fann Herr vice Talmannen vara med öfvervägande ja besvarad; men blef då votering begärd, i anledning hvaraf, och sedan till kontraposition antagits yrkandet på bifall till Kongl. Maj:ts framställning, en omröstningsproposition af följande lydelse uppsattes, justerades och anslogs:

“Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 19 punkten af utlåtandet N:o 22 röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit Kongl. Maj:ts ifrågakvarande framställning.“

Röstsedlarne afgåfvos, och befans vid deras sammanräkning, att 55 ledamöter röstat ja och 104 ledamöter nej; i följd hvaraf Kam-maren beslutit i öfverensstämmelse med nej-propositionen.

Punkterna 20—44.

Biföllos.

Punkten 45.

Kongl. Maj:t hade föreslagit Riksdagen att på allmänna indrag-ningsstaten bevilja åt framlidne Filosofie doktorn, en af de aderton i Svenska akademien, Carl Vilhelm August Strandbergs enka, Brita Christina Aurora Strandberg, född Palm, en listidspension af 800 kronor årligen, att uppbäras från och med månaden näst efter den, då mannen aflidit.

*Om pension
för skalden C.
V. A. Strand-
bergs enka.*

I sammanhang med denna nådiga proposition hade Utskottet till pröfning förehaft en af Herr *E. Behmer* inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 142), deri föreslagits, att Riksdagen måtte på allmänna indragningsstaten bevilja förr bemälda enka en listidspension af 2,000 kronor, att uppbäras från och med månaden näst efter den, då man-nen aflid.

Och hade Utskottet, i anledning af nämnda framställningar, hemställt:

att Riksdagen, med afslag å Herr Behmers motion, måtte bifalla hvad Kongl. Maj:t i förevarande hänseende behagat föreslå.

Sedan denna hemställan blifvit uppläst, yttrade

Herr Behmer: Det är visst icke någon egentlig tanke på eller förhoppning att vinna ändring i Utskottets förslag, som gjort att jag begärt ordet; jag har gjort det hufvudsakligast därför, att min tystnad icke må tolkas så som om jag ändrat min öfvertygelse om före-slagna pensionsbeloppets otillräcklighet. Jag kan omöjligen frångå den tanke, jag i detta fall hyst och hvilken äfven finnes i statsrådsproto-kollet uttalad, att pensionens ändamål är att från ekonomiskt betryck befria den aflidne skaldens efterlevande familj; och då det tydligen framgår af föreliggande handlingar och uttalanden i saken, att en större summa, än den Kongl. Maj:t föreslagit, erfordras för vinnande af detta ändamål, må det icke förtänkas mig, att jag försökt få rättadt

Om pension
för skalden C.
V. A. Strand-
bergs enka.
(Forts.)

det missförhållande, som jag ansåg förefinnas emellan behovet å ena sidan och det föreslagna beloppet å den andra.

Jag har tillåtit mig i min motion yttra, att "efter min uppfattning Riksdagens ögonmärke här vid lag borde vara att till värdigt hedrande af den aflidnes minne bereda hans efterlevande familj sorgfri existens", och då jag nedskref detta föresväfvade mig tanken på senaste danska riksdagen, som åt enkorna efter två skalder, hvilka icke kunna ställas i jembredd med Strandberg, anslagit större pensionsbelopp än nu föreslagna. Då jag föreställer mig, att svenska Riksdagen är lika mån att hedra nationens store män och deras minnen som någonsin den danska, och då, i betraktande af ställningen samt för handen varande förhållanden, den af mig begärda summan icke kan anses vara för högt tilltagen, tillåter jag mig, huru djerft det än må synas, att vördsamt yrka afslag å Utskottets hemställan samt bifall till min motion.

Häruti förenade sig Herr *P. N. Bergström*.

Herr Torpadie: Äfven jag skall bedja att till protokollet få nedlägga min önskan, att Stats-Utskottet hade något mera kunnat tillmötesgå Herr Behmers yrkande i hans motion. Jag vet visserligen, att denna hufvudtitel är belastad med många och stora utgifter, men det må icke förtänkas mig, som kände skalden i hans ungdom och umgicks med honom under det han diktade dessa förträffliga "Sånger i pansar" och denna sång, som ännu vid våra fester går "Ur svenska hjertans djup"; det må icke förtänkas mig, om jag lifligt önskar, att Kammaren måtte göra något mer än hvad här tillstyrkts för hans enka.

Då emellertid den ärade motionären icke gjort något yrkande, så har jag blott velat säga dessa ord, för att hafva min åsigt förvarad i Kammarens protokoll.

Herr H. Lundqvist: Jag har endast begärt ordet för att instämna i Herr Behmers yttrande.

Herr Strömberg: Instämmande med hvad af Herrar Behmer och Torpadie yttrats, anhåller jag att i protokollet få antecknad, att jag är af den åsigt, att pensionsbeloppet borde i detta fall hafva varit högre.

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade endast yrkats, att, med afslag å Utskottets hemställan i hvad den afsåg Herr E. Behmers motion, nämnda motion måtte bifallas. Herr vice Talmannen gaf emellertid först proposition på bifall till Utskottets förslag samt derefter på nyss nämnda yrkande; och när den förra propositionen besvarades med öfvervägande ja, hade Kammaren alltså bifallit Utskottets hemställan.

I punkten 46 hade Utskottet tillstyrkt,

att Herr *Hj. Petres* motion, N:o 83, om beviljande af en årlig pension af 800 kronor åt framlidne Professoren i nordiska språk vid universitetet i Upsala Carl Säves enka, Otilia Rosina Johanna Säve, född Schenson, för närvarande icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

*Om pension åt
Professoren
C. Säves enka.*

Rörande detta ärende yttrade

Friherre Nordenfalk: Då jag vid början af denna riksdag emottog mitt exemplar af Kongl. Maj:ts nådiga proposition N:o 1 och i densamma saknade förslag till pensionsanslag för professoren Carl Säves enka, föresatte jag mig att inlemna motion här om.

Jag blef likväl i denna min afsigt förekommen af den ärade motionären och kan endast genom att instämma i hans begäran uttala mitt intresse för att hvad han föreslagit måtte af denna Kammare bifallas. Jag gör detta, icke för minnet af den vänskap och högtaktning jag hyste för Säve, icke heller för själfva pensionsfrågans skull, när jag är öfvertygad, att motionen, af Första Kammaren bifallen och sedan till och med ledamöter af Stats-Utskottet inom Första Kammarerna instämt i densamma, kommer att af Riksdagen godkännas, utan jag gör det för denna Kammares egen skull.

Om det, såsom motionären säger, är en sanning, att en nations språk är en bland dess dyrbaraste skatter, torde det nemligen icke vara likgiltigt, huruvida Kammarerna bör eller underlåter begagna sig af den enda utväg, som nu står till buds, att erkänna förtjensterna hos en man, som i detta hänseende verkat synnerligen oegennyttigt och gagnande.

Det är för många, om icke för alla af denna Kammarers ledamöter känt, att, då professor Säve började egna sitt lif åt de nordiska språkens studium, var det alldeles utan någon förhoppning, att derigenom kunna förskaffa sig lefvebröd. Han blef docent i sitt ämne först vid den därför sena åldern af 35 år och utnämndes icke till professor förr än efter fyllda 47 år.

Jag tror mig icke heller misstaga mig, om jag säger, att det var Riksdagens kändedom derom, att det fans en man kompetent till platsen, som väsentligast bidrog till att 1867 års riksdag beviljade medel till inrättande af en profession i nordiska språk vid Upsala universitet. Om denna Kammare nu genom afslag till den i motionen framställda begäran, skulle visa antingen sin likgiltighet för själfva saken eller sin obekantskap med allt, hvarför vi i detta afseende hafva Säve att tacka, skulle jag för Kammarernas skull djupt beklaga det.

Jag skulle äfven af ett annat skäl göra detta, när man enligt min åsigt i betänklig grad inskränker den enskilda motionsrätten, om Riksdagen, äfven vid *sådana* skäl som här föreligga, skulle afslå pensionsmotioner, endast till följd af den grundsatsen, att man borde afslå *alla* dylika frågor, som väckts af enskild motionär.

Att Stats-Utskottet afstyrkt motionen, finner jag alldeles icke underligt, emedan för medlemmarne af detta Utskott såsom sådana,

Om pension åt
Professoren
C. Säves enka.
(Forts.)

nämnda skäl torde böra vara gällande; men deremot anser jag det vara alldeles i sin ordning att, såsom en ledamot af sagda Utskott inom Första Kammaren yttrade, de detta oakadt *såsom ledamöter af Kammaren* kunna finna sig oförhindrade att tillstyrka bifall till en enskild motion i denna väg — hvilket de öfriga också i frågan gjorde.

Jag skall för öfrigt bedja att få fästa uppmärksamheten derpå, att det enda skäl, Utskottet haft för sitt afstyrkande och som anförts i slutet af motiveringen, numera genom Herr Statsrådets och chefens för Kongl. Ecklesiastikdepartementet yttrande i Första Kammaren kan anses bortfallet.

I den varma önskan, att Kammaren måtte begagna detta tillfälle att visa sitt erkännande af Professoren Carl Säves nitiska, trägna och oegennyttiga sträfvan i vetenskapens tjänst, af hans stora förtjenster särskildt om den fosterländska språkkritiken samt af den gagneliga lärareverksamhet han utvecklat, och hvilken jag tror godt kan vitsordas af en af hans här närvarande kamrater, vågar jag hemställa, att Kammaren måtte *enhälligt* bifalla motionen.

Grefve *Björnstjerna* och Herr *P. N. Bergström* instämde med Friherre Nordenfalk.

Herr Petre: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Ej utan tvekan har jag till Riksdagen framlagt den ifrågavarande motionen, då äfven jag ur principiell synpunkt helst ser att sådana frågor omhändertagas af regeringen.

Det sätt, hvarpå Stats-Utskottet utlätit sig om min framställning visar dock att jag icke öfverskridit gränslagenheten, då jag denna gång trädt regeringen i förväg; och jag är Utskottet tack skyldig för den öppenhet och välvilja, hvarmed det erkänner att Professor Säves stora förtjenster om sin vetenskap och vårt språk väl berättigar hans enka och två minderåriga barn till det årliga understöd af statsmedel jag föreslagit. Och det enda hinder, som skulle återstå, kan må hända nu i denna stund lätt häfvas från statsrådsbänken.

Derjemte, mine Herrar, ber jag Eder väl ihågkomma att Riksdagen, ej långt tillbaka, jag tror 1874, uti ett liknande fall på enskild motionärs begäran beviljat en dylik pension åt affidne Professor Ångströms enka — så att prejudikat saknas icke.

Och då Första Kammaren redan *enhälligt* bifallit framställningen, vågar jag häruti se ett bevis, ett erkännande utaf, att det här gäller en man, som gjort sig väl förtjent om fäderneslandet.

Ett folks lifskraft och framtid plägar bedömas efter den omvårdnad det tager om sina framstående mäns efterlevande, efter den pietet det egnar åt sina framfarnes grafvar och sista hvilorum.

Må äfven vi i denna stund visa icke allenast genom ett bifall utan genom ett *enhälligt* bifall att vi *väl* veta häfda vår ära i detta afseende!

Herr Rydin: Jag skall endast bedja att få konstatera de fakta, som de föregående talarne uppgifvit, och på samma gång förklara, att

det vore Kammaren värdigt att genom beviljande af den begärda pensionen lemna en gård af erkännande åt den aflidnes oegennyttiga, ihärdiga, mödosamma och under försakelser fortsatta verksamhet i vetenskapens tjänst.

*Om pension åt
Professoren
C. Säves enkä.
(Forts.)*

Herr Wieselgren: Det är den enklaste känsla af pligt, som gör, att jag måste instämma i det yrkande, som af de föregående talarne blifvit framställt. Några skäl till dem, som redan förut blifvit i saken angifna, torde icke erfordras — jag undrar om ens de nämnda varit af nöden. Ty för hvar och en, som talar det svenska språket och älskar detsamma, borde ju Säves namn och förtjenster redan vara tillräckligt kända. Jag har som hans lärjunge under en följd af år varit i tillfälle att se, hvad han varit såsom lärare; med hvilken nitälskan han fattat sin uppgift och skött sitt kall. Det är en obestriddig sanning, att han, såsom i motionen finnes uttaladt, "i egentlig mening bildat en skola af yngre krafter, hvilka kunna hvar i sin mån upptaga och fullfölja hans verk". Fruktarna af hans framstående verksamhet skola så komma det nu lefvande och ännu mera ett följande slägte till godo. Utskottet kan visserligen från sin ståndpunkt och på de skäl, som det angifvit, afstyrka bifall till motionen, men, i likhet med den siste talaren, tror jag, det vore Kammaren värdigt att från sin ståndpunkt bifalla den.

Herr Sjöberg: Jag vågar nästan påstå, om mitt minne icke alltför mycket sviker mig, att jag knappt någon gång, då denna i så många hänseenden sorgliga hufvudtitel under föregående riksdagar varit föremål för behandling, tillåtit mig att afgifva något yttrande. Om jag nu gör ett undantag ifrån hvad, jag kan nära nog säga, för mig hitills gällt nästan som regel, må det vara tillåtet ur synpunkten af att jag känner mig uppmanad att åtminstone med några ord, så godt jag förmår, söka framhålla den aflidne vetenskapsmannens förtjenster; och jag vågar antaga, att den omständighet, att jag stått i vänskapsförhållande till honom icke skall anses innebära något jäf för mig att yttra mig i saken.

Det är redan i motionen antydt, hurusom Professoren Säve med stora uppoffringar och under mångfaldiga umbäranden så småningom arbetade sig fram till det mål, som var hans lefnads och som blef hans lifsgerning. Från början hade han egnat sig åt läkareyrket, men drefs oemotståndligt till studiet af fosterlandets språk och den för detta grundläggande fornformen af nordiskt tungomål. Han egde icke någon enskild förmögenhet, och det var därför endast med stora ekonomiska svårigheter, som han kunde bereda sig tillfälle att resa omkring i bygderna och under samvaro med folket uppsamla det egendomliga i dess språk. Det har ock visat sig, att det arbete, han dervid nedlagt, varit högst betydligt, och de samlingar, som han derifrån lemnat efter sig, äro så omfattande, att man icke nog kan beklaga, att han rycktes bort alltför tidigt för att kunna egna åt dem en ordnande hand. Då jag vågar antaga, att ganska många af Kammarens ledamöter väl känna, att Professor Säve var en vetenskapsman i ordets

Om pension at
 Professoren
 C. Säves enka.
 (Forts.)

egentliga bemärkelse, en forskningens man, för hvilken icke några uppoffringar i vetenskapens tjänst voro för stora, vorde det vara öfverflödigt att, äfven om jag det förmådde, närmare framhålla de förtjenster han inlagt såsom grundläggare af ett vetenskapligt studium af modersmålet, och det så mycket mera, som jag till min stora glädje funnit, att Utskottet, om än i få, dock mycket sägande ord gifvit sitt erkännande af dessa förtjenster. Jag är Utskottet tacksam därför; och jemte det jag vågar uttrycka den förhoppning, att hvad motionären anført och Utskottet så välvilligt uttalat, skola leda dertill, att motionen vinner Kammarens bifall, tillåter jag mig slutligen, ehuru jag icke har för vana att upptaga Kammarens tid med upprepande af tryckta anföranden, att ur den motion, som i ämnet är afgifven, uppläsa några ord, som efter mitt förmenande, i högsta grad förtjena Herrarnes uppmärksamhet, hvilken jag derföre för några ögonblick får utbedja mig. Jag förutsätter visserligen, att en hvar af Kammarens ledamöter genomläst denna motion. Men en god tid har förflutit sedan den afgafs, och de ord, med hvilka den inledes, synas mig vara sådana, att de väl förtjena att höras och läsas om ännu en gång. De äro följande: "Till ett lands dyrbaraste egendom är att räkna dess språk. Deri har vunnit uttryck hvad, i förflutna tider, fädren känt och tänkt, liksom deri vinner uttryck hvad, i den dag som är, deras söner känna och tänka. Det utgör, detta språk, en allas deras gemensamma tillhörighet, hvilka växt upp vid att lyssna till dess ljud och derigenom lärt sig älska dem; ty *modersmålet* har samma djupa betydelse och eges med lika fullständig rätt i hvarje hem. det må för öfrigt vara lottadt huru som helst i fråga om lyckans häfvor eller världens goda. Värden om landets språk är således en hela nationens angelägenhet; och den, som med kärlek och nitälskan egnar sitt lif och sin verksamhet åt kallet att uppsamla, ordna och framvisa värdet af de skatter, detta språk innehåller, samt att så medelst i främsta rummet för folket sjelft, tillgodogöra dessa skatter, kan med skäl i bästa mening kallas en *folkets* man. Att gifva en gärd af erkännande åt minnet af en man, som lefvat för ett sådant kall, är i sjelfva verket en yttring af intresse för den sak, i hvars tjänst han använt sina krafter; och om, då gärden gifves, detta sker genom att tillika göra en god gerning, så får den, såsom hvarje sådan handling, sin särskilda betydelse icke blott för den, som njuter frukten deraf, utan äfven för gifvaren".

Mine Herrar! Sannare och värtaligare ord, än dessa, kunna icke uttalas, och, under det jag ännu en gång hembär Utskottet min tacksamhet för hvad det yttrat i denna sak, anhåller jag om bifall till Herr Hjalmar Petres nu ifrågavarande framställning.

Häruti förenade sig Herr *Malmberg*.

Herr Lyth: Jag skall be att få till alla delar instämma med de föregående talarne. Men på samma gång jag verkligen erkänner giltigheten af det enda skäl, som Utskottet anført för sitt afstyrkande af motionen, nemligen det att frågor af dylik beskaffenhet förut böra

hafva varit föremål för Kongl. Maj:ts pröfning, innan de hänvisas till Riksdagen, ber jag att få eriura Kammaren om, att den icke en, utan flera gånger välvilligt beviljat sådana understöd, som det nu begärda, oaktadt det skett på enskild motionärs framställning. Jag vill erinra t. ex. om den pension, som lemnades Otto Lindblads enka och detta genom Kammarens nästan enhälliga beslut. Jag tror, att Utskottets skäl för sitt afstyrkande kan gälla i regeln. Men ingen regel utan undantag, heter det, och, om något sådant skall förefinnas, så må det väl vara i detta fall. Ty jag tror icke, att Sverige har många söner, till hvilka det står i så stor skuld, som till professor Säve för hans intresse och arbete för vårt fosterland. Kammaren lemnar derfor endast en gård af sitt erkännande åt honom och hans minne, om den bidrager dertill, att hans enka beredes ett så mycket som möjligt sorgfritt lefnadslopp. Jag yrkar bifall till motionen.

*Om pension åt
Professoren C.
Säves enka.
(Forts.)*

Herr Talmannen, nu återkommen, lemnade derefter ordet till

Herr Per Nilsson i Espö, som yttrade: Herr Talman! Jag vill långt ifrån klandra Utskottet för det utlåtande, som det i denna punkt afgifvit, ty det har dervid handlat såsom det bort. Men jag vill fästa uppmärksamheten på de särskilda förhållanden, som i denna fråga föreliggas. Professoren Säve offrade hela sin mannaålders kraft för att verka i ett så ädelt syfte, som att vårda våra landskapsmål, och i detta hänseende utgaf han många förtjenstfulla arbeten. Men dessa arbeten kunde af lätt insedda skäl icke vinna den spridning, som erfordrades för att gifva deras författare en motsvarande ersättning. Då Professoren Säve sålunda har offrat hela sin arbetskraft åt ett så ädelt syftsmål och dermed vunnit ett namn inom vetenskapen, som sent skall glömmas, så vågar jag göra den hemställen till Kammaren, att den i detta särskilda fall ville frångå den vanliga regeln att bifalla hvad ett Utskott föreslagit samt i stället lemna bifall till den föreliggande motionen.

Herr *Jan Magnusson* instämde.

Herr Casparsson: Till det erkännande af Professoren Säves utmärkta förtjenster, som blifvit af Stats-Utskottet uttaladt och af flere talare vitsordadt, kunde ännu mycket vara att lägga. Jag skall icke göra det, ty jag tror, att sådant icke behöfves. Jag vill endast anföra de ord, hvarmed landsmålsföreningarne i Upsala beledsagade den miunesruna, som de nedlade på hans graf; de voro hemtade från den gamle Tryggevældestenen och lydde sålunda: "*Få varda nu födde bättre än denne*". Det finnes mycken flärd och falskhet i denna världen, men på ungdomens läppar bor sanning. Jag anhåller om afslag å Utskottets hemställen och bifall till motionen.

Chefen för Kongl. Ecklesiastikdepartementet Herr Statsrådet Carlson: Så många stämmor hafva redan höjt sig för den förevarande framställningen, att det kunde synas öfverflödigt att tillägga något

Om pension åt
 Professoren C.
 Säves enka.
 (Forts.)

vidare. Men jag anser mig likväl böra yttra, att, då en man har, så som den, hvarom nu är fråga, uppbrutit ett nytt fält på den inhemska odlingens område, så förtjenar han tacksamhet af det allmänna, och han förtjenar detta i ännu högre grad, om detta fält varit just den fosterländska bildningens. Professoren Säve har i detta afseende röjt väg, derigenom att han vid den högskola, som han tillhört, väckt och främjat studiet af det fosterländska språket, och han har bildat de unge män, som sedan, trädande i hans fotspår, fört denna vetenskap framåt till landets och den nationela odlingens båtnad. Jag instämmer varmt med dem, som yrkat, att Kammaren måtte bifalla, hvad motionären föreslagit.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och propositioner gifvits såväl på bifall till Utskottets hemställan som jemväl på det under öfverläggningen gjorda yrkandet, blef, med afslag å Utskottets förslag, Herr Hj. Petres ifrågavarande motion af Kammaren bifallen.

Om förhöjd
 pension åt
 Professoren
 P. H. Lings
 enka.

Punkten 47.

Uti särskilda inom Riksdagens Kamrar väckta motioner hade af Herr *F. Grafström* (motion N:o 27 i Första Kammaren) och Herr *Carl Ericson* (motion N:o 96 i Andra Kammaren) föreslagits, att den åt Professoren *Pehr Henrik Lings enka* beviljade årliga pension af 900 kronor måtte från innevarande års början för hennes återstående lifstid höjas till 1,500 kronor årligen.

Utskottet hade, i anledning af nämnda motioner, hemställt:

att ifrågavarande förslag icke måtte af Riksdagen bifallas.

Ordet begärdes af

Herr Carl Ericson, som anförde: Jag torde icke behöfva i Herrarnes minne återkalla den för svenska ungdomens utbildande gagnande verksamhet, som Ling i lifstiden utöfvade. Såsom en gärd af aktning för denna verksamhet beviljade äfven Rikets Ständer vid hans död en pension åt hans efterlevande maka. Denna pension var för *den* tidens förhållanden ganska betryggande, men, mine Herrar, sedan dess hafva 39 år förflutit, under hvilka förhållandena betydligt förändrat sig. Jag klandrar ingalunda Utskottet, för det Utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka min motion; dertill kunna finnas principiela skäl, hvilka likväl icke behöfva här i Kammaren göra sig gällande. Jag får således anhålla om bifall till min i ämnet väckta motion. Pensionen kan i allt fall icke blifva betungande för statskassan; fru Ling är nemligen sedan flera år tillbaka sängliggande sjuk och hennes lifs timglas torde snart vara utrunnet. Ett bifall till motionen skulle således i själfva verket endast vara en ytterligare gärd af aktning åt hennes mans minne.

I detta yttrande instämde Herrar *Rydin, Toll, Torpadie, Strömberg* och *Wieselgren*.

Om förhöjd pension åt Professoren P. H. Lings enka.

Öfverläggningen förklarades slutad. Herr Talmannen gaf propositioner såväl på bifall till Utskottets hemställan som ock på det yrkande, Herr Carl Ericson framställt, samt fann svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den förra meningen. Votering blef begärd och företogs enligt en nu uppsatt, så lydande omröstningsproposition:

“Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 47 punkten af utlåtandet N:o 22, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren med afslag å Utskottets hemställan bifallit de ifrågavarande motionerna.“

Voteringen utföll med 57 ja mot 73 nej; varande alltså Kammarens beslut fattadt i öfverensstämmelse med nejpropositionen.

I *punkten 48* hade Utskottet hemställt:

att Herr *E. Frisks* inom Första Kammaren afgifna motion, N:o 34 — hvaruti föreslagits, att Riksdagen måtte till aflidne förre Sång- och Musikläraren vid Hudiksvalls högre elementarläroverk *Bror Olof Näsbergs* efterlemnade *enka* Catharina Charlotta, född Lönner, anslå en årlig pension af 300 kronor — icke måtte af Riksdagen bifallas.

Om pension åt Sång- och musikläraren B. O. Näsbergs enka.

Efter punktens föredragning anförde

Herr Asker: Herr Talman! Mine Herrar! I afseende å den fråga, som är i den nu föredragna punkten framställd, har Utskottet icke anført något annat skäl för sin afstyrkande hemställan, än att frågan icke varit föremål för Kongl. Maj:ts pröfning. Jag vill ingalunda bestrida giltigheten och rättigheten af den grundsats Utskottet här åberopat, men jag tror likväl, att äfven den enskilde riksdagsmannens röst undantagsvis kan och bör göra sig hörd vid riksdagen, der goda skäl härtill finnas.

I detta ämne har motionären dels framhållit de bevekande skäl och omständigheter, som tala för bifall till ifrågavarande obetydliga pension och dels vid motionen fogat flera bilagor af den beskaffenhet, att, efter min uppfattning, dessa handlingar må hända förtjenat större afseende, än Utskottet behagat dem tillmäta. Ifrågavarande sång-

*Om pension åt
Sång- och
musikläraren
B. O. Näs-
bergs enka.
(Forts.)*

och musiklärare, Bror Olof Näsberg, har under en tid af mer än 40 år tillhört ett statens läroverk. Han har under hela sin tjänstetid med synnerlig och sällspord skicklighet samt oförtröttadt nit fullgjort sina åligganden. Detta vittnesbörd är honom gifvet icke allenast af hans närmaste förman, utan äfven af hans högste förman, Svea Rikes Erkebiskop.

Under de första 28 åren af Näsbergs lärareverksamhet uppgingo hans löneförmåner endast till den obetydliga summan af 160 kronor. Lönen blef dock efter hand så ökad, att han under de sista åren hade för sin lärarebeställning en inkomst af 1,000 kronor, och om man beräknar medeltalet af den inkomst Näsberg hade under hela sin långa tjänstetid, så utgör detta 322 kronor årligen. Ifrågavarande, nu aflidne lärare har efterlemnadt enka och 3 oförsörjda barn i fattiga omständigheter. Boets behållning uppgår endast till ett värde af 872 kronor 95 öre, hufvudsakligen bestående i oumbärliga lösören. Enkan har således icke något kapital att lefva af.

Nu kan man invända, att Näsberg icke var berättigad att erhålla pension och att följaktligen icke heller enkan derpå kan göra anspråk. Detta är visserligen sant. Men här finnas sådana omständigheter att taga i betraktande, att man till och med kan ifrågasätta, om icke den strängaste rättvisa, här tillämpad, vore den största orätt. Om Näsberg blott lefvat till nästa år och således blifvit delaktig af de pensionsförmåner för enka och barn, som vid denna riksdag blifvit jemväl öfningslärarne vid elementarläroverken förunnad, så hade hans enka varit berättigad att, efter de af Riksdagens båda Kamrar antagna grunder, för sig och barnen uppbära en pension af 300 kronor, eller just det belopp, hvarom motionären gjort framställning.

Derjemte tillåter jag mig att återföra i Kammarens minne, huru som den grundsats, att, då mannen dött före uppnådd pensionsålder, enkan icke skulle komma i åtnjutande af pension, denna grundsats likväl under liknande förhållanden blifvit af 1876 års Riksdag frånträdd, då sagda Riksdag beviljade pension åt 3:ne telegrafkommisarieenkor, nemligen Wiholm, Björklund och Appelholm med ett belopp af 300 kronor till hvardera, och detta oakadt ingen af deras män tjänat staten så länge som ifrågavarande sång- och musiklärare.

Vid sådant förhållande och då Första Kammaren med afslag å Utskottets utlåtande godkänt motionärens framställning om ifrågavarande obetydliga statsbidrag till belopp af 300 kronor för den fattiga, nödställda enkan med hennes 3 oförsörjda barn, hemställer jag, om denna Kammar verkligen skulle undantagsvis vid denna punkt vilja förfara så strängt, att staden Hudiksvall, der denne lärare under mer än 40 år verkat och gagnat, skulle, så att säga, straffas på ett sätt, hvartill jag åtminstone skulle hafva svårt att finna anledniugen.

Jag hemställer således, att Kammaren, som visat synnerlig frikostighet och välvilja vid alla anslagsfrågor af enahanda beskaffenhet som den förevarande, ville fortsätta på den väg, Kammaren sålunda vandrat, och äfven vid detta tillfälle, med afslag å Utskottets hemställan, bifalla den begärda pensionen, hvarå jag anhåller om proposition hos Herr Talmannen.

Herr Jan Andersson: Med afseende å den beredvillighet, hvarmed man nu tyckes här gå till väga i fråga om pensioner åt sådana här enkör, anser jag för min del det vara en farlig princip att gå in på att bevilja pensioner, då frågan derom icke varit föremål för Kongl. Maj:ts pröfning, utan förslaget väckts af enskild motionär. Ty om man fortsätter på detta sätt, så blir följden den, att vi riksdagsmän blifva alldeles öfverhopade med anhållanden om dylika motioner från våra respektive kommittenskap, för behandlingen af hvilka motioner en stor del af Riksdagens dyrbara tid måste användas, och detta kan väl icke vara lämpligt.

Då emellertid Kammaren nyss förut bifallit 2:ne liknande framställningar, oaktadt dessa blifvit af Utskottet på samma skäl som den förevarande afstyrkta, vill jag icke göra något yrkande, utan inskränker mig till att varna Kammaren för att fortsätta på denna väg, emedan följden då blir den af mig ofvan angifna.

Herr Anders Larsson i Lund: Såsom representant för den ort, inom hvilken ifrågavarande enka är bosatt, och således egande kändedom om de omständigheter, som beröra henne och hennes affidne man, instämmer jag med Herr Asker uti hans yrkande om afslag å Utskottets afstyrkande hemställan och bifall till motionen.

Herr Staaff:: Endast några ord med anledning af Herr Jan Anderssons anförande. Den ärade talaren slöt med att fråga, hvad följden skulle blifva, om vi fortsatte på denna väg. Jo, iugen annan än den, att vi hade den tillfredsställelsen, att vi icke lemnat en i statens tjänst grånad lärares enka i fattigdom, för att icke säga på svältkur, och att vi åtminstone befriat henne från fattighuset. För min del tillåter jag mig således anhålla om bifall till motionärens förslag.

Herr Farup: På de skäl den förste talaren anført och då härtill kommer, att här icke är fråga om enkan efter en tjänsteman, som i lifstiden arbetat under gynsamma ekonomiska förhållanden, utan om enkan efter en sådan, som under hela sitt sträfsamma lif haft att kämpa mot nöden, anser äfven jag, att Riksdagen i detta fall bör göra ett undantag från regeln, och detta så mycket hellre som flera sådana undantag gjordes under sistlidne riksdag.

Jag anhåller därför om afslag å Utskottets hemställan och bifall till motionen.

Herr Ehrenborg: Det gör mig verkligen ondt att nödgas med några ord uppträda emot motionärens förslag, helst jag, efter de upplysningar rörande denna fråga, som den förste ärade talaren lemnat, är fullt öfvertygad om att affidne sång- och musikläraren Näsberg i lifstiden varit en förtjenstfull man. Och det är också icke hufvudsakligen därför att förslaget framstälts af en enskild motionär, som jag för min del motsätter mig detsamma, utan emedan båda de omständigheter, som jag fordrar skola sammanställande förefinnas, för

Om pension åt Sång- och musikleäraren B. O. Näsbergs enka.
(Forts.)

Om pension åt Sång- och musikläraren B. O. Näsbergs enka.
(Forts.)

att man skall kunna bevilja sådana pensioner som den förevarande här icke äro för handen. Dessa omständigheter äro, *den ena*, att den affidne, åt hvars enka eller barn pensionen skall beviljas, genom tjänster om fäderneslandet förskaffat sig ett känt och aktadt namn, och den andra, att verkligt behof förefinnes.

Med den största aktning för ifrågavarande, för mig okända namn, och icke betvivlande att den senare omständigheten förefinnes, skulle jag gerna, om listor framlades för insamlande af medel till understöd åt Näsbergs enka och barn, för detta ändamål bidra med 10 kronor. Men då den affidne icke hade ett känt namn, såsom förhållandet var t. ex. med Ling och Säve, anser jag för min del, att Riksdagen skulle gå in på den enskilda välgörenhetens område, om den beviljade ifrågavarande pension.

Under sådana förhållanden och då jag i likhet med Herr Jan Andersson i Jönvik anser, att, om Riksdagen slår in på denna väg, så kommer det att leda derhän, att vi vid hvarje riksdag få en oändlig mängd af dylika framställningar att behandla, kan jag icke med min röst biträda motionärens förslag.

För några år sedan beviljade Riksdagen pension åt dottren till en affiden militär, som icke hade något känt namn, men som uppgafs hafva efterlemnats sin berörda dotter i torftiga omständigheter. Jag medverkade till detta beslut. Men när jag efter riksdagens slut kom till hemorten erfor jag, att det icke stod just så illa till för pensionstagerskan, som man hade uppgifvit, och man smålog till och med öfver, att pensionen blifvit beviljad. Jag håller därför på detta vilkor, att något framstående måste vara i den personens namn, för hvars skull man beviljar anslaget; och så gerna jag skulle vilja biträda något som lindrade nöden, kan jag såsom riksdagsman icke bevilja en pension, när dessa två vilkor icke finnas. På dessa skäl yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Häruti förenade sig Herr *Johan Jönsson*.

Herr Magnus Andersson: Herr Talman, Mine Herrar! Ingenting lärer väl kunna vara mera angenämt än att bifalla sådana anslag som det här begärda, om man vore säker på, att nöden verkligen vore så stor, som den här synes vara och att man dermed kunde uträtta något godt. Men man får också se till att Riksdagen icke måtte blifva en försörjningsanstalt, som öfverhopas med ansökningar lika angelägna som denna, och under sådana förhållanden böra vi hejda oss ett litet grand och icke rusa åstad, ty hvart tager det då vägen?

Vi hafva ju hopp om, att, i händelse de sökande vända sig till Kongl. Maj:t med sin begäran, regeringen skall kunna bättre pröfva behovet än vi, och vi sedermera genom Kongl. Maj:ts proposition få kännedom om, när något verkligt behof förefinnes, och då torde det vara skäl att lemna bifall till den framställda begäran. men när så nu icke är förhållandet, får jag yrka afslag å den ifrågavarande motionen.

Herr Staaff: Det är fullständigt utredt genom de bilagor, som åtföljde motionen, att ifrågavarande enka är alldeles medellös, och af dem synes också beskaffenheten af det arbete i statens tjänst, som hennes afidne man utträttat. Slutligen skall jag be att få fästa Herr Ehrenborgs och de med honom likatänkandes uppmärksamhet derpå, att, om denne sånglärare lefvat till nästa år, skulle han varit berättigad till den pension, som genom Riksdagens i år fattade beslut blifvit äfven öfningslärarne tillerkänd. Nu dog han ett år förut, och därför bör hans enka, enligt Herr Ehrenborgs åsigt, i alla tider sakna pension! Jag hoppas dock, att det finnes något medlidande kvar hos Kammaren och vidhåller derföre mitt vördsamma yrkande.

*Om pension
åt Sång- och
musikläraren
B. O. Näsbergs
enka.
(Forts.)*

Herr Nils Petersson: På de skäl, som af en representant på dalabänken och Herr Ehrenborg blifvit anförda, nödgas äfven jag yrka bifall till Utskottets förslag. Herr Staaff har visserligen sagt, att ingen annan våda skulle uppstå af ett bifall till motionen, än att man lemnade ett understöd till en fattig enka, men för min del har jag den erfarenheten, att Riksdagen i frågor som denna icke kan förfara med den urskilning, som för Kongl. Maj:t är möjligt. Jag medgifver väl, att det kan finnas fall, då undantag bör göras från den grundsatsen, att dylika pensioner böra endast på Kongl. Maj:ts framställning beviljas, men då bör det ock gälla en särdeles framstående person. Man säger hvarje gång: "endast för denna gång", men snart blir det så många gånger, att ett prejudikat kan anses stadgad. Jag har ock för min del den erfarenheten, att man på landsorten blir förföljd af personer, som äro i behof af understöd och önska, att man skall vid Riksdagen väcka motion om deras pensionering; och nekar man, anses man mot dem hysa särskild ovilja. Men jag undrar, hvart ett fortgående på denna väg leder. Säkert är, att representationen i dessa fall icke kan hafva den urskilningsförmåga som Kongl. Maj:t, som kan erhålla en bättre och fullständigare utredning af alla på saken inverkan omständigheter. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Hedin: Jag kan för min del icke gå in på att formulera mitt votum i denna fråga efter den omständigheten, att den ärade talare, som nyss hade ordet, icke förut hört det namn, hvarom här är fråga. I valet mellan ett känt namn och känt nöd ställer jag mig obetingadt på den senares sida. Kammaren har här icke sammanträdt för att onödigtvis hedra ett namn, som är buret på ryktets vingar. Kammaren bör för öfrigt ihågkomma, att jemte en verksamhet af sådan art, att den tecknar detta namn i historien, finnes ock en annan verksamhet, som vid detta tillfälle torde förtjena afseende, nemligen det långvariga, samvetsgranna och trogna arbetet i statens tjänst, arbetet på en underordnad plats, der någon större fördel af detta arbete icke står till buds, och der ryktets sol icke kommer att förmildra de efterlevandets öde. Jag anhåller alltså om bifall till motionen.

Herrar *Hagerman* och *Petre* instämde med Herr Hedin.

Efter det öfverläggningen härmed förklarats slutad, gaf Herr Talmannen propositioner i enlighet med de gjorda yrkandena, så väl på bifall till Utskottets hemställan som ock på afslag å samma hemställan och bifall i stället till motionärens förslag; och fann Herr Talmannen den förra af dessa propositioner vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes, i anledning hvaraf en omröstningsproposition af följande lydelse uppsattes, justerades och anlogs:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i 48:de punkten af utlåtandet N:o 22, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren med afslag å Utskottets hemställan bifallit Herr E. Frisks ifrågavarande motion.

Omröstningen försiggick och visade 71 ja mot 57 nej; hvadan Utskottets hemställan af Kammaren bifallits.

Punkten 49.

Lades till handlingarne.

Punkterna 50 och 51.

Biföllos.

Utskottets slutliga yttrande lades till handlingarne.

§ 4.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets Utlåtande N:o 56, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om anvisande af arfvode åt Protokollssekreteraren O. S. Rydberg för fortsatt utgifvande af "Sveriges Traktater".

§ 5.

Föredrogs Stats-Utskottets Memorial N:o 52, med förslag till åtskilliga af de stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

Ordet begärdes af

Herr vice Talmannen Wijk, som anförde: I fråga om sättet för detta utlåtandes föredragning tager jag mig friheten föreslå, att

*Angående
föredragning
af Stats-
Utskottets
memorial
N:o 52.*

paragraferna icke måtte uppläsas utan endast till deras nummer anmälas, samt att alla de paragrafer, mot hvilka anmärkning icke förekommit, blifva föremål för en gemensam proposition.

*Angående
föredragning
af Stats-
Utskottets
memorial
N:o 52.
(Forts.)*

Kammaren biföll det af Herr vice Talmannen framställda förslaget, och sedan memorialet i enlighet dermed blifvit föredraget, blef det samma i dess helhet af Kammaren bifallet.

§ 6.

Efter föredragning dernäst af Banko-Utskottets memorial N:o 12, i fråga om godtgörelse till Byggmästaren i Riksbankens pappersbruk, Verkmästaren derstädes F. Bladin för arbeten och tillsyn vid återuppbyggandet af det så kallade nedre bruket vid Tumba, biföll Kam-maren Utskottets i detta memorial gjorda hemställan.

§ 7.

Förekom till afgörande Lag-Utskottets utlåtande N:o 23, i anledning af väckt motion om ändring i 11 kap. 10 § Rättegångsbalken.

*Om ändring i
11 kap. 10 §
Rättegångs-
balken.*

Uti berörda, af Herr *L. Torpadie* afgifna motion (N:o 70) var förslaget, "att Riksdagen ville för sin del besluta att ofvannämnda lagrum måtte erhålla följande förändrade lydelse:

I brottmål bör den, som käres till, genast å Rättens bud till svars komma. Gör han det ej; då må han genom Kronones eller Rättens betjente till Rätten hemtas; dock ege Rätten, att i ringare brottmål lägga honom vite före".

Utskottet hade, i anledning af förevarande motion, gjort den hemställan, "att Riksdagen måtte för sin del besluta följande förändrade lydelse för 11 Kap. 10 § Rättegångsbalken:

I brottmål bör den, som käres till, genast å Rättens bud till svars komma. Gör han det ej; då må han genom Kronones eller Rättens betjente till Rätten hemtas; dock ege rätten i de mål, der genom laga ombudsman svaras må, lägga svaranden vite före".

Efter uppläsning af Utskottets hemställan, lemnades ordet på begäran till

Herr Berg, som yttrade: Då jag hört, att utlåtandet blifvit af Första Kammaren bifallet, vill jag icke göra något yrkande. Jag hade likväl önskat, att i det tillägg till Rättegångsbalkens 11 kap. 10 §, som här föreslås, hade intagits en antydning om, huru förfaras skall, i händelse den, som fått sig förelagdt att inställa sig vid vite, underlätit att komma tillstädes. Jag antager visserligen, att Utskottets mening varit, att äfven i sådant fall hemtning kan föreskrifvas, och att det icke skall förfaras såsom i civila mål, der vite varit förelagdt men försutits, eller att svaranden åläggas att inställa sig vid påföljd

Om ändring i 11 kap. 10 § Rättegångsbalken. (Forts.) att målet afgöres på för handen varande skäl; men då till följd deraf, att en antydan i nyssnämnda hänseende saknas, någon tvekan härutinnan möjligen kan uppstå, ehuru jag hoppas och antager, att tillägget icke skall få en oriktig tydning, har jag velat få till protokollet antecknad, i hvilket syfte stadgandet blifvit af mig uppfattadt.

Vidare anfördes icke. Utskottets hemställan bifölls.

§ 8.

Om skogsafverkningskontraktors intecknande.

Föredrogs Lag-Utskottets utlåtande N:o 24, i anledning af väckt motion om inskränkning i rättigheten att få skogsafverkningskontrakter intecknade.

Herr *Wilh. Farup* hade i sin motion, N:o 79, föreslagit, "att Riksdagen för sin del måtte besluta, att inteckning af skogsafverkningskontrakt eller upplåtelse af skog till annan person på längre tid än fem år från den dag aftal skett och omfattande afverkningsrätt till träd af mindre dimensioner än tio tum vid roten icke får medgifvas".

Beträffande denna motion, hade Utskottet hemställt: att densamma icke måtte af Riksdagen bifallas.

Ordet begärdes af

Herr *Farup*: Om saken icke vore af den stora vikt, som den verkligen är, skulle jag icke besvära Kammaren med något liktal öfver motionen, hvilket mitt anförande naturligtvis är. Jag hoppas dock, att detta liktal möjligen kan medföra ganska goda verkningar, äfven om det icke kan hafva den verkan, att motionen derigenom återigen kallas till lif.

De motiv, Lag-Utskottet begagnat för sin ifrågavarande hemställan kan jag icke gilla, då jag jemför dem med de motiv, som af Utskottet anfördes i ett föregående betänkande, angående väckt fråga om tillämpning af den för Norrbotten utfärdade skogslagen äfven inom Vesterbottens län. I det nu föreliggande utlåtandet utgår nemligen Utskottet från den åsigten, hvilken äfven jag i min motion godkänt, att dessa kontrakt, i hvilkas inteckningsrätt jag velat göra en inskränkning, skulle vara lagliga och berättigade; men vid fråga om Norrbottenslagen har Utskottet likväl velat betaga dem all kraft och verkan, genom att förklara, det man väl får köpa skog, men icke behålla och besitta den. Häri tror jag således, att Utskottet gjort sig skyldigt till en hög grad af inkonsequens. Dertill kommer, att, då jag i min motion erkänt rättigheten af dessa kontrakt, Utskottet antagit, att det måste vara lagligt och konsekvent, att man för kontrakterna skulle kunna lemna hvilken som helst säkerhet eller att, såsom Utskottet uttrycker sig, sådan säkerhet därför skulle kunna ställas, som upplåtaren kan och vill erbjuda. — Man måste verkligen skatta sig lycklig öfver, att slafveriet upphört, ty om man kunde sälja sin egen

person, så skulle det vara riktigt enligt Utskottets åsigt. Vi hafva lyckligtvis icke slafveri infördt i Sverige, och kunna derföre icke gå så långt som att ställa vår egen person såsom säkerhet för uppfyllande af ett ingånget kontrakt. Men de på 50 år in-tecknade skogskontrakten verka nära nog lika hämmande på jordegaren, som om han vore såld. Utskottet har äfven, enligt min tanke, i den s. k. Norrbottenslagen gjort sig skyldig till en större inkonseqvens än jag i den föreliggande motionen, då Utskottet nemligen, på samma gång det erkänner, att en skogsegare har rättighet att använda sin skog huru som helst, såsom att förstöra eller bränna upp den, dock anser, att han, enligt nyssnämnda Norrbottenslagens bestämmelser, icke har rättighet att förvandla den till penningar genom att försälja densamma. Huru är det möjligt, att man, i samma ögonblick man säljer sin lösegendom, kan tro sig hafva rätt till densamma äfven efter försäljningen. Man får icke binda detta kontrakt vid jorden på oskäligt lång tid, ty det vore ovilkorligen detsamma som att kränka tredje mans rätt för framtiden. Detta olyckliga förhållande är det, som i Norrland visat så menliga verkningar, hvilket man derföre bör söka att, så vidt möjligt, inskränka eller förminska. Jag tillåter mig att jemföra dessa skogsafverkningskontrakt med andra aftal. Om t. ex. en hemmanssegare uppgör ett kontrakt om leverans af spanmål, kött eller ost under ett bestämdt antal år — låtom oss antaga för 50 år, såsom man kan göra i fråga om skogsafverkningskontrakt — och om han i och för uppfyllandet af sina förbindelser mottagit en kontant köpeskilling, på samma sätt som sker vid försäljning af skog, så tror jag icke, att en domstol skulle medgifva in-teckning i ett sådant kontrakt, och dock är skog, när den vid försäljning öfvergår från en till annan egare, att hänföra under samma kategori som lösegendom. Ett sådant kontrakt som detta nyssnämnda angående leveranser af landtmannaprodukter under 50 års tid och med mottagande på förband af kontant betalning anser jag vara så orimligt, att ingen människa kan tänka på möjligheten af att uppgöra ett sådant kontrakt. Likväl har det blifvit praxis och man har använt denna praxis vid domstolarne i fråga om upplåtelse af skog. Verkningarne deraf hafva ock visat sig i de provinser, hvarest dylika kontrakt blifvit uppgjorda. Jag tillåter mig att för Kammaren framlägga ett sådant kontrakt, emedan jag misstänker, att större delen af Kammarens ledamöter icke hafva reda på, huruledes man härvid går till väga. Detta kontrakt är upprättadt med ett af de äldre sågverksbolagen, som med full rätt bär det vitsordet om sig att i afseende på skogsafverkning gå human-till väga. Genom detta kontrakt upplåtes till köparen afverkningsrätten till all ett hemmans skog under 50 år, dock så, att afverkningen icke får börja, förr än afvittringsarbetet fullbordats i dessa trakter, hvilket möjligtvis kan dröja ännu 10 till 20 år. Detta kontrakt har sedan blifvit in-tecknadt i säljarens hemman för afverkning under 50 år och säljaren är sålunda bunden vid detta kontrakt en tid af må hända 60 år och mera. Visserligen innehåller kontraktet en liten modifikation, nemligen att ståndskog, som ej gifver sågtimmer af tio tums dimensioner tjugo fot från roten, icke får afverkas eller bortföras. Men

Om skogsafverkningskontrakters in-tecknande.
(Forts.)

*Om skogs-
afverknings-
kontraktens
intecknande.*
(Forts.)

säljaren sjelf — ofta en stackars bonde — med talrik familj är emellertid genom inteckningen bunden vid kontraktet; äfven för hela sin öfriga skog har han ej vidare dispositionsrätt öfver denna och vid en möjligen inträffande prisstegring å virke kan han icke af sin skog sjelf draga vinsten, utan den har köparen förbehållit sig.

Men detta förfaringssätt har äfven i statsekonomiskt hänseende de olyckligaste följder. I de orter, der dylika kontrakt upprättats, har med få undantag skogen så småningom försvunnit och den skenbara välmåga, som uppkommit bland allnogen i följd af de för en gång inlupna försäljningssummorna har nästan öfverallt efterträds af fattigdom och elände. Så är åtminstone förhållandet i de trakter af Norrland, som jag känner till, och de äro icke få. När skogsafverkningen först började i dessa orter, stego arbetslönerna enormt. Ja, på många ställen tio gånger mot hvad de förut varit. De, som icke ville sälja skog, måste naturligtvis liksom andra skaffa sig penningar till för jordbruket nödiga utgifter. De höllo igen i det längsta, men måste slutligen gifva efter och liksom sina grannar sälja skogen från sina hemman, och för närvarande finnes det i dessa trakter knapt någon enda sjelfständig skogsmark, som ej ligger i — jag vill ej begagna det så mycket använda uttrycket skogssköflarens — men skogsafverkarens händer. Följden häraf ligger klar och tydlig i dagen. Inskränktes ej i tid detta sätt att upplåta sin egendom, så måste inom en ej så afågsen framtid all skog vara försvunnen.

Alla dessa förhållanden hafva föranlett mig att väcka denna motion. Det är klart, att på detta sätt skogen icke vidare blir skogsegarens tillhörighet, utan i sjelfva verket skogsafverkarens. Den senare har endast ett mål för ögonen, nemligen att nedhugga och borttaga allt hvad tagas kan af den köpta skogen, utan afseende på, om skogens framtid härigenom omöjliggöres, hvaremot det måste ligga i skogsegarens intresse att vårda skogen. Men huru skall man väl tänka sig denna vård om skogen, då egaren för en tid af 50 till 70 år, ja understundom längre afhändt sig all rätt till skogen.

Huru skall man på lagstiftningens väg kunna åstadkomma, att skogarna bevaras? Skall man behöfva bringa dessa trakter under samma kategori som de landsdelar, hvilka nu arbeta under den så kallade norrbottenslagen och sålunda sätta skogsegarne under förmynderskap samt göra skogen till ett commune bonum. Detta måste utan tvifvel bli den följden, om man fortgår på den väg, man i afseende på skogsupplåtelse beträddt.

För mig var det särdeles motbjudande att komma med en motion i den riktningen, att inskränkning skulle kunna göras i en persons fria aftal om leverans vare sig af landtmannaprodukter eller af skog. Ty det skulle vara ett hugg mot sjelfva principen om det fria aftalet, och det är just på denna princip, som jag vill hålla. Men att binda dylika aftal vid jorden i en så afågsen framtid, att menniskan knappast kan se dit — denna princip finner jag origtig. I ett annat hänseende har ju staten trädtt emellan och lagstiftat för att hindra att en nödstäld allt för mycket kastas i procentares händer. En revers, som löper med högre ränta än 6 procent, får nemligen icke

intecknas. Det ligger alldeles samma tanke till grund för denna lagstiftning som till det lagstadgande, jag nu föreslår, i ändamål att hämma det procenteri med skogen, som nu plågar Norrland. De olyckor, som uppstå genom det slags inteckning för längre tid af afverkningsrätten till skog i Norrland, som för närvarande brukas i Norrland, äro så stora, att de olyckor, som kunna uppstå genom inteckning af reverser, icke dermed kunna jämföras.

Utskottet säger i sitt betänkande att, om man också fastställer sådana vilkor som jag föreslagit, detta likväl skall hafva ringa verkan, ty ingenting hindrar säljaren att ställa borgen och förbinda sig till höga viten. Är säljaren i sådan ekonomisk ställning att han kan åtaga sig höga viten, om han icke fullgör den leverans af timmer eller skog, som han åtagit sig, så inlåter han sig helt visst icke uti sådana affärer, hvarom här är fråga. Den som är oberoende säljer visserligen icke sin skog på sådana vilkor. Det är endast den beroende, som drages bort af strömmen och förgäfves söker att göra sig fri. En sådan säljare skall sannerligen icke kunna ställa hvarken borgen eller utfästa sig att i händelse af uraktlåten leverans betala höga viten.

På de skäl, jag haft äran anföra, yrkar jag bifall till min motion.

Häruti instämde Herr *Pehr Nilsson* i Vittjerf.

Herr Axell: Jag kan icke på något sätt misskänna den ärade motionärens tydliga afsigt, att genom sitt förslag verka till skogsvårdens fromma och jag skulle varit den förste att understödja detsamma, om jag icke på — såsom jag vågar tro — ganska goda grunder måste betvifla, att förslaget skulle medföra en sådan verkan, och om jag icke ansåge, att detsamma snarare skulle komma att verka i motsatt riktning. Jag skall icke uppehålla mig vid de juridiska betänkligheter, som vidlåda förslaget. De hafva redan blifvit utvecklade i Lag-Utskottets betänkande och komma antagligen att ytterligare utvecklas af Utskottets ordförande, som nu begärt ordet. Jag vill endast säga några ord om de följder för en ordnad skogshandtering, som jag anser, att förslaget skulle medföra.

Motionären har afsett att stärka jordegarens intresse för skogsvården. Det är möjligt, ehuru långt ifrån säkert, att *detta* mål skulle kunna på denna väg vinnas. Nu är dock att märka, att de fleste jordegare, åtminstone i Norrland, vanligen icke sjelfva befatta sig med sitt större skogsbruk och äfven svårigen kunna göra det, enär stora kapital för flottleders rensande m. m. äro därför ett oundgängligt vilkor. Afverkningsrätten är derföre i allmänhet upplåten åt sågverks-egare och större skogsfirmor. Om man således önskar genom en lag främja skogsvården, bör man icke allenast fråga sig, hvilken verkan en sådan lag skulle utöfva på jordegarens intresse för detta mål utan äfven på deras tillvägagående, hvilka äro eller skola blifva skogens brukare.

Ett skogsafverkningskontrakt liknar närmast ett arrendekontrakt.

*Om skogs-
afverknings-
kontraktors
intecknande.*
(Forts.)

Redan häraf framgår tydligt, att, likasom jordarrenden på kortare tid locka till jordens utsugning, skall jemväl skogsafverkningsrätt på kort tid mana till ett hastigare tillgodogörande af skogskapitalet än som eljest vore fallet. Ehuru afverkningsrätten enligt nu gällande lag kan utsträckas till 50 år och i medeltal hos oss i Norrland torde vara 20 à 25 år, har äfven denna tid varit för kort att icke framkalla en forcerad afverkning. Flertalet af de sågverksegare och större skogsfirmor, hvilka nu besitta afverkningsrätt till skogar i Norrland, hafva nemligen inköpt större skogsarealer än de under upplåtelseiden beqvämt och med största fördel kunna tillgodogöra sig. Häraf härleder sig till icke ringa del den öfverproduktion, hvaröfver klagats, och detta förhållande skall ännu mera förvärras, ju närmare vi komma den tidpunkt, då flertalet kontrakt om skogsafverkningsrätt taga slut.

Som allmän regel gäller derföre: ju längre skogsafverkningsrätt, ju större sparsamhet med skogen. Vill man under sådant förhållande befrämja det mål, hvartill motionären sträfvar, så måste man, enligt mitt förmenande, inslä på alldeles motsatt väg. Man måste, så vidt möjligt, underlätta skogsmarkens afskiljande från den öfriga jorden på lång tid, till och med på everldlig tid. Detta synes mig vara det enda sätt hvarpå ordnad skogsvård kan framkallas i Sverige. Och ju förr vi komma derhän, desto bättre. Jag har begagnat tillfället att i detta fall nu uttala mina tankar, enär de stå i nära sammanhang med den motion i skogsfrågan, jag skall hafva äran att nästa riksdag framlägga. Jag yrkar afslag å motionen och bifall till Utskottets förslag.

I anseende till den långt framskridna tiden, och då ytterligare åtskilliga ledamöter anmält sig att tala angående den förevarande frågan, uppskötts den vidare öfverläggningen till kl. 7 e. m., då detta sammanträde, enligt derom utfärdadt auslag, komme att fortsättas; och åtskildes Kammarrens ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.